

Załącznik Nr. 1 do Uchwały
Rady Gminy Sułoszowa
z dnia 29.12.2021r.

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY SUŁOSZOWA
NA LATA 2021-2027**

SPIS TREŚCI

I. UWARUNKOWANIA PRAWNE TWORZENIA STRATEGII.....	6
1. PODSTAWY PRAWNE.....	6
2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE.....	7
II. DIAGNOZA SPOŁECZNA	16
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	16
2. ATUTY I CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ	16
3. DEMOGRAFIA	17
4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	19
5. KOMUNIKACJA I TRANSPORT	21
6. GOSPODARKA.....	21
7. ZASOBY I DODATKI MIESZKANIOWE	23
8. EDUKACJA I KULTURA	23
9. OCHRONA ZDROWIA.....	27
10. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA.....	29
11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	31
12. POMOC SPOŁECZNA.....	34
13. BEZROBOCIE	46
14. BEZDOMNOŚĆ.....	50
15. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE	51
16. SYTUACJA DZIECKA.....	56
17. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH	60
18. SEKTOR POZARZĄDOWY, KOŚCIOŁY	66
19. PROBLEMY WSKAZANE PRZEZ MIESZKAŃCÓW, DIALOG SPOŁECZNY	68
20. PROBLEMY RÓWNOŚCI SZANS	70
21. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH.....	73
22. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEJ STRATEGII	84
III. PROGRAMOWANIE	89
1. WIZJA I MISJA.....	89
2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	90
3. PROGNOZA ZMIAN	107
4. RAMY FINANSOWE.....	110
5. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE, EWALUACJA	111
6. ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ, ANALIZA RYZYKA.....	112
7. PROGRAMY I PROJEKTY	113
UWAGI KOŃCOWE.....	114

WSTĘP

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sułoszowa został przygotowany na lata 2021-2027. W opracowanym dokumencie można wyróżnić trzy zasadnicze części: **wprowadzającą**, w której zawarto informacje na temat uwarunkowań prawnych tworzenia strategii; **analityczno-diagnostyczną**, która zawiera diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, identyfikuje problemy społeczne, a także przedstawia ocenę stopnia wdrożenia poprzednio realizowanej strategii, oraz **programową**, przedstawiającą założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata, ujęte w formie wizji, misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań.

W części programowej zostały wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania przyjętych założeń, określony został także czas realizacji wyznaczonych działań. W celu określenia postępów w realizacji założeń programowych, wyznaczone zostały **wskaźniki monitorowania realizacji celów strategii**, uwzględniające wartości z ostatniego roku objętego analizą danych i oczekiwane wartości docelowe w roku kończącym zaplanowany okres programowania opracowanej strategii. Część programowa zawiera także ramy finansowe, prognozę zmian oraz informacje na temat sposobu wdrażania, prowadzenia monitoringu oraz ewaluacji strategii.

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przeprowadzono badania ankietowe dotyczące sytuacji społecznej w gminie, problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz sytuacji dziecka. Do analizy wykorzystano trzy rodzaje ankiet.

Respondentami ankiety odnoszącej się do sytuacji społecznej byli mieszkańcy gminy oraz osoby mające wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej. W sumie do analizy przedłożono 42 anonimowo wypełnione arkusze. W badaniu wzięły udział w większości kobiety. Dominujące grupy respondentów stanowiły osoby w przedziale wiekowym 26-35 lat, 36-45 lat oraz 46-55 lat (po 29%). Mniejszy odsetek spośród respondentów stanowiła grupa osób w wieku 20-25 lat (14%). W badaniu nie wzięły udziału osoby poniżej 20. roku życia oraz osoby powyżej 56 lat. Jeśli chodzi o poziom wykształcenia uczestników badania, to 79% spośród nich zadeklarowało posiadanie wykształcenia wyższego, a kolejną grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim (21%).

Biorąc pod uwagę czas zamieszkiwania w gminie, to 79% wszystkich respondentów mieszka na terenie gminy Sułoszowa od urodzenia, a 7% uczestników

badania zamieszkuje w gminie od 22 lat, natomiast 14% ankietowanych nie określiło czasu przebywania na terenie gminy. Można zatem domniemywać, iż ankietowani mają ugruntowane i przemyślane opinie na temat niekorzystnych zjawisk widocznych w gminie oraz problemów, jakie dotyczą jej mieszkańców. Profil respondentów ankiety prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”

liczba ankietowanych	płeć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
42	kobiety (100%)	20-25 lat (14%)	od urodzenia (79%)	średnie (21%)
		26-35 lat (29%)		
		36-45 lat (29%)	od 22 lat (7%)	wyższe (79%)
		46-55 lat (29%)	brak deklaracji (14%)	

W badaniu ankietowym, którego celem było poznanie opinii mieszkańców na temat problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć, wykorzystano do analizy także 42 arkusze wypełnionych anonimowo ankiet. Wśród respondentów było 92% kobiet i 8% mężczyzn. Najliczniej wśród respondentów reprezentowana była grupa osób w wieku 26-35 lat (36%), a kolejne liczne grupy stanowiły osoby w wieku 46-55 lat (29%) oraz 36-45 lat (21%). Mniej licznie reprezentowana była grupa osób w wieku 20-25 lat (14%). Osoby poniżej 20. roku życia i powyżej 56 lat nie wzięły udziału w tym badaniu. Profil respondentów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Profil respondentów ankiety „Równość szans kobiet i mężczyzn”

liczba ankietowanych	płeć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
42	kobiety (92%)	20-25 lat (14%)	od urodzenia (79%)	średnie (21%)
		26-35 lat (36%)	od 5 do 22 lat (7%)	
		36-45 lat (21%)		wyższe (72%)
	mężczyźni (8%)	46-55 lat (29%)	brak deklaracji (14%)	

Osobna ankieta, która pomogła w dokonaniu analizy sytuacji dziecka w środowisku szkolnym i rodzinnym, została rozesłana do placówek oświatowych. Analizę tę przeprowadzono na podstawie ankiet wypełnionych przez dyrektorów i pedagogów z placówek systemu oświaty funkcjonujących terenie gminy Sułoszowa.

Przygotowana w oparciu o uzyskane informacje, materiały i opinie mieszkańców Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wskazuje problemy, których rozwiązanie powinno stać się w najbliższym czasie przedmiotem szczególnej troski ze strony władz samorządowych i pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej.

I. UWARUNKOWANIA PRAWNE TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.). Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich w szczególności:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 877 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1100 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 176);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2133 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2021 r. poz. 75 z późn. zm.)

- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685);
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2021 r. poz. 716 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1297),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1348 z późn. zm.);
- uchwała nr 105 Rady Ministrów z dnia 17 sierpnia 2021 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030 (M.P. 2021 poz. 843);
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej (KPRES) – uchwała nr 11 Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 2019 r. zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia programu pod nazwą „Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej” (M.P. 2019 poz. 2014).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sułoszowa jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. W swej warstwie merytorycznej odnosi się do dokumentów, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, regionalnym i lokalnym. Poniżej przedstawiono główne założenia programowe tych dokumentów.

2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

W ramach trzech priorytetów tematycznych strategii, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, przygotowano siedem projektów przewodnich:

- 1) „Unia innowacji”
- 2) „Młodzież w drodze”
- 3) „Europejska agenda cyfrowa”
- 4) „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”
- 5) „Polityka przemysłowa w erze globalizacji”
- 6) „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”
- 7) „Europejski program walki z ubóstwem”.

28 kwietnia 2020 r. Rada Ministrów RP przyjęła „Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii Europa 2020. Aktualizacja 2020/2021”. Już na starcie prac nad KPR oczekiwano uwzględnienia w KPR działań na rzecz priorytetów nowej strategii dla UE, zaprezentowanej w komunikacie KE pn. „Europejski Zielony Ład” z 11 grudnia 2019 r. oraz w dokumencie otwierającym nowy cykl Semestru, tj. „Rocznej Strategii Zrównoważonego Wzrostu Gospodarczego na 2020 rok” z 17 grudnia 2019 r. W związku z wybuchem pandemii COVID-19 w 2020 r. na ostatnim etapie prac dokument uzupełniono o odrębny rozdział poświęcony przedstawieniu działań mających na celu bezpośrednią walkę z pandemią COVID-19 i przeciwdziałanie rozszerzającym się jej skutkom ekonomicznym, zawartych w ustawach składających się na tzw. „tarczę antykryzysową”.

W KPR znalazła się bardzo wstępna, ze względu na niemający precedensu dynamiczny charakter kryzysu gospodarczego wywołanego przez pandemię, ocena sytuacji i scenariusz makroekonomiczny na najbliższe miesiące. Jednocześnie w KPR zachowano dorobek wcześniejszych prac nad dokumentem, zastrzegając, że realizacja zaplanowanych działań będzie uzależniona od rozwoju sytuacji w Polsce i na świecie.

Nowe Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2021-2027

Na mocy Traktatu z Lizbony Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF) zostały przekształcone z porozumienia międzyinstytucjonalnego w akt prawnie wiążący.

WRF, przyjmowane na okres co najmniej pięciu lat, muszą gwarantować dokonywanie wydatków Unii w sposób usystematyzowany i w granicach jej zasobów własnych oraz zawierają przepisy, z którymi musi być zgodny roczny budżet Unii, a tym samym stwarzają podwaliny pod dyscyplinę finansową.

2 maja 2018 r. Komisja Europejska przyjęła pierwszy projekt długofalowego budżetu UE, czyli wieloletnich ram finansowych 2021-2027. Aby odpowiedzieć na społeczno-gospodarcze skutki pandemii COVID-19, 27 maja 2020 r. zaproponowano **zmieniony długofalowy budżet UE**, wprowadzając nadzwyczajny instrument na rzecz odbudowy (Next Generation EU), który ma pomóc naprawić najpilniejsze szkody spowodowane pandemią i na nowo ożywić gospodarkę.

Podczas szczytu w Brukseli w dn. 17-21 lipca 2020 r. przywódcy państw członkowskich uzgodnili długofalowy budżet UE 2021-2027 opiewający na kwotę 1 074,3 mld EUR. Z budżetu wspierane będą m.in. inwestycje w transformację cyfrową i ekologiczną. Przywódcy uzgodnili też pakiet odbudowy o wartości 750 mld EUR, który pomoże UE poradzić sobie z kryzysem spowodowanym pandemią. Z kwoty tej 390 mld EUR zostanie wypłaconych w formie dotacji dla państw członkowskich, a 360 mld EUR – w formie pożyczek.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

W perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny współfinansuje krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (PO WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku. Program, który powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia, wspiera innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”.

Komisja Europejska proponuje przeznaczenie dodatkowych środków w latach 2020-2022 na fundusze strukturalne w ramach programów perspektywy 2014-2020 na walkę ze skutkami kryzysu wywołanego przez pandemię COVID-19 oraz przygotowanie długookresowej transformacji w kierunku zielonej, cyfrowej, bardziej odpornej na zagrożenia Europy. Ta inicjatywa KE nazywana została w skrócie REACT-EU.

Polska popiera podejście polegające na wykorzystaniu obecnych programów polityki spójności jako narzędzia wspierania działań krótko- i średnioterminowych za pośrednictwem REACT-UE, natomiast polityka spójności w latach 2021-2027 powinna realizować cele w dłuższej perspektywie czasowej.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej (NSIS)

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Został uchwalony przez Radę Ministrów 17 września 2019 r. Rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) określone w filarze rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.

W KSRR wskazuje się Obszary Strategicznej Interwencji istotne z punktu widzenia realizacji polityki regionalnej, które zostaną uwzględnione w krajowych i regionalnych strategiach rozwoju (m.in. poprzez wskazanie dedykowanych im działań). Są to dwa typy obszarów: miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze i obszary zagrożone trwałą marginalizacją. Oprócz tego KSRR wskazuje również wschodnią Polskę i Śląsk jako OSI wymagające ukierunkowanego wsparcia z poziomu kraju (Program Polska Wschodnią, Program dla Śląska).

Jednocześnie na poziomie regionalnym samorząd województwa może wyznaczać swoje obszary strategicznej interwencji, takie m.in. jak obszary przemysłowe, zdegradowane czy tzw. wewnętrzne peryferia, o ile będzie to wiązało się z zapewnieniem konkretnych instrumentów wsparcia lub mechanizmów uzgodnień.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 to dokument mający na celu przede wszystkim poprawę jakości życia obywateli. Ukazuje on główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, a także kierunki zagospodarowania przestrzennego państwa. Powyższy dokument wyznaczył trzy strategiczne obszary, w których powinien odbywać się rozwój Polski:

- Obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:
 - Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna,
 - Polska Cyfrowa,
 - Kapitał ludzki,
 - Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko.
- Obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:
 - Rozwój regionalny,
 - Transport.
- Obszar efektywności i sprawności państwa:
 - Kapitał społeczny,
 - Sprawne państwo.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030

Głównym celem SRKS jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. W dokumencie wyznaczono następujące trzy cele szczegółowe i priorytety: Cel szczegółowy 1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne:

1.1 Usprawnienie mechanizmów wspierania i współpracy instytucji publicznych z obywatelami,

1.2 Rozwój i wzmacnianie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej.

Cel szczegółowy 2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich:

2.1 Tworzenie warunków oraz budowanie kompetencji dla wzmacniania uczestnictwa w kulturze,

2.2 Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz gromadzenie i zachowywanie dóbr kultury,

2.3 Digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury,

2.4 Umacnianie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę,

2.5 Wzmocnienie promocji kultury polskiej za granicą.

Cel szczegółowy 3. Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne:

3.1 Wzrost udziału sektorów kreatywnych w rozwoju gospodarczym kraju,

3.2 Rozwój kompetencji zawodowych na potrzeby branż kreatywnych,

3.3 Wzmocnienie potencjału kreatywnego społeczeństwa.

2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”

Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” jest aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 (SRWM 2011-2020). Dokument ten stanowi przejaw woli samorządowych władz regionalnych do dalszego wzmocnienia pozycji samorządu województwa jako koordynatora i animatora działań rozwojowych podejmowanych w przestrzeni regionalnej. Kierunki polityki w nim opisane składają się na interwencję publiczną, która zakłada harmonijny rozwój, zarówno w sferze społecznej, gospodarczej i środowiskowej całej Małopolski, przy wykorzystaniu potencjałów terytorialnych i likwidacji barier rozwojowych jej poszczególnych obszarów (rozwój terytorialnie zrównoważony). Beneficjentami tak rozumianego rozwoju będą wszyscy mieszkańcy Małopolski, zaś jego priorytetem będzie zagwarantowanie jak najlepszej jakości życia małopolskich rodzin (rozwój społecznie wrażliwy).

W dokumencie wyznaczono cel główny: Małopolska regionem zrównoważonego rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i terytorialnym oraz wskazano pięć obszarów tematycznych: Małopolskie, Gospodarka, Klimat i środowisko, Zarządzanie strategiczne rozwojem oraz Rozwój zrównoważony terytorialnie. Wśród obszarów tematycznych kwestii społecznych dotyczył Obszar I Małopolskie oraz służące jego osiągnięciu cel szczegółowy i główne kierunki polityki rozwoju:

Obszar I Małopolskie

Cel szczegółowy: Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie.

Główne kierunki polityki rozwoju:

- Małopolskie rodziny.
- Opieka zdrowotna.
- Bezpieczeństwo.
- Sport i rekreacja.
- Kultura i dziedzictwo.
- Edukacja.
- Rynek pracy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Krakowskim na lata 2021 2027

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Krakowskim jest kluczowym narzędziem strategicznym służącym rozwiązywaniu problemów społecznych, który opiera się na diagnozie sytuacji w powiecie i na jej podstawie wskazuje działania proponowane do realizacji w celu poprawy zastanych warunków. Strategia ma na celu zapewnienie odpowiednich warunków i efektywnych narzędzi służących pomocy osobom potrzebującym wsparcia w życiu społecznym oraz zawodowym, a także zagrożonym wykluczeniem społecznym. Dokument ma także na celu opracowanie spójnego systemu pomocy społecznej w powiecie, a aby to osiągnąć, wytycza cel nadrzędny: „Rozwój systemu wsparcia społecznego umożliwiający skuteczną pomoc mieszkańcom powiatu krakowskiego” oraz niżej przedstawione cele strategiczne i operacyjne:

Cel strategiczny 1: Wzmacnianie systemu wsparcia dzieci i rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem pieczy zastępczej

Cele operacyjne:

1. Rozwój systemu pieczy zastępczej poprzez poprawę jakości świadczonych usług i poszerzanie kanałów przekazywania informacji.
2. Wsparcie osób usamodzielniających się oraz pomoc w planowaniu kariery zawodowej poprzez dostosowanie kwalifikacji do zmieniającej się sytuacji na rynku pracy.
3. Poprawa warunków rozwoju rodzin w procesie wychowania dzieci i zapewnienie wysokiej jakości kształcenia i poradnictwa.

4. Zapewnienie pomocy w sytuacjach trudnych poprzez doskonalenie systemu wspierania rodziny.
5. Rozwój infrastruktury dotyczącej bazy lokalowej, włączając dostosowanie jej do pełnienia założonych funkcji.
6. Współpraca i wzmocnienie sektora organizacji pozarządowych.

Cel strategiczny 2: Przeciwdziałanie problemom związanym z uzależnieniami i przemocą na terenie powiatu

1. Wspieranie rozwoju podmiotów udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie lub uzależnieniami, a także nawiązywanie oraz wzmacnianie współpracy pomiędzy podmiotami.
2. Rozwój i promocja usług związanych ze wsparciem osób uzależnionych.
3. Badanie i monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie i uzależnienia oraz skuteczności działań pomocowych, a także upowszechnianie informacji na temat tych zjawisk i możliwości udzielenia wsparcia.

Cel strategiczny 3: Wzmocnienie zasobów instytucjonalnych (w tym ich dostępności), a także rozszerzanie świadczonych usług oraz rozwój i wsparcie kadr instytucji zajmujących się szeroko rozumianą pomocą społeczną

1. Rozwój usług instytucjonalnych.
2. Rozwój i wsparcie kadry placówek świadczących usługi społeczne, a także promowanie idei wolontariatu wśród społeczeństwa.
3. Rozwój infrastrukturalny oraz zwiększanie dostępności placówek świadczących usługi społeczne.

Cel strategiczny 4: Wsparcie osób niepełnosprawnych oraz starszych na terenie powiatu krakowskiego

1. Rozwój bazy lokalowej i placówek umożliwiających skuteczną pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym.
2. Zwiększenie poziomu aktywizacji i skuteczności rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych.
3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych.
4. Tworzenie miejsc oraz podmiotów służących aktywizacji, integracji i wsparcia osób w wieku senioralnym.
5. Zwiększenie współpracy podmiotów działających na rzecz osób niepełnosprawnych oraz starszych z powiatu krakowskiego.

6. Wsparcie środowiskowe i pomoc społeczna osobom niepełnosprawnym oraz ich rodzinom.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Sułoszowa na lata 2016-2022.

Gminny Program Rewitalizacji pozwoli określić priorytetowe działania zmierzające do poprawy warunków życia na terenach wymagających szczególnego wsparcia. Odgrywać będzie także szczególną rolę w rozpoczętym okresie programowania UE. Realizacja Programu ma spowodować ożywienie gospodarcze i społeczne, w tym także zwiększenie potencjału rozwojowego obszaru gminy Sułoszowa poprzez wsparcie kompleksowych projektów, działań technicznych oraz renowację zabudowy. W dokumencie wyznaczono cel główny: „Wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego Gminy Sułoszowa” oraz niżej przedstawione cele strategiczne:

1. Wzmocnienie potencjału gminy poprzez przygotowanie atrakcyjnej przestrzeni publicznej, dostosowanej do potrzeb społeczno-gospodarczych.
2. Umocnienie więzi społecznych mieszkańców.
3. Poprawa warunków bytowych mieszkańców obszarów rewitalizacji i jakości środowiska naturalnego.

II. DIAGNOZA SPOŁECZNA

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Sułoszowa to gmina wiejska położona w północno-zachodniej części województwa małopolskiego, w obrębie północno-zachodniej części powiatu krakowskiego. Zajmuje obszar 53,38 km², co stanowi 4,34% powierzchni powiatu, i jest jedną z siedemnastu powiatowych jednostek terytorialnych. Obszar gminy graniczy: od wschodu z gminą Skała i od południa z gminą Jerzmanowice-Przegonia, zaś z gminami powiatu olkuskiego Olkusz – od zachodu i Trzyciąż od północy.

W granicach gminy położonych jest 5 sołectw: wieś gminna Sułoszowa, która podzielona jest na trzy części stanowiące odrębne sołectwa o nazwach Sułoszowa I, Sułoszowa II i Sułoszowa III, oraz Wielmoża i Wola Kalinowska. Najliczniej zamieszkiwaną jednostką gminną jest sołectwo Wielmoża (1 607 osób), natomiast najmniej mieszkańców liczy sołectwo Wola Kalinowska (630 osób).

Na terenie gminy działa 15 organizacji pozarządowych, które zajmują się m.in. promowaniem tradycji regionu, krzewieniem kultury i sportu oraz integracją środowisk lokalnych. Gmina Sułoszowa, pragnąc mieć wpływ na rozwój i promocję gminy, bierze udział w pracach i działaniach związków ponadgminnych, m.in. uczestniczy w Stowarzyszeniu Lokalna Grupa Działania „Jurajska kraina” oraz Związku Gmin Jurajskich.

2. ATUTY I CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Sułoszowa pytania pozwalające uzyskać opinie na temat atutów gminy, czynników, które ograniczają jej możliwości rozwojowe, a także działań, jakie należy podjąć, by uczynić ją bardziej przyjazną dla mieszkańców.

Wskazując atuty gminy, wypełniający ankietę najczęściej wymieniali dogodny położenie geograficzne i komunikacyjne (w pobliżu Krakowa, Olkusza i Wolbromia) oraz sprzyjające rozwojowi turystyki walory przyrodnicze, krajobrazowe i historyczne (Ojcowski Park Narodowy, Zamek Pieskowa Skała). Duże znaczenie badani przywiązywali również do stałego i dynamicznego rozwoju gminy oraz inwestycji w infrastrukturę (budowa i modernizacja dróg). Wśród atutów wymieniono też sprawnie działający transport zbiorowy, dobre połączenia z pobliskimi miastami oraz wysoki potencjał turystyczny gminy. Ankietowani wspomnieli także o dobrej

współpracy jednostek samorządowych, konsekwentnych działaniach władz gminy oraz jej wiejskim charakterze.

Wśród wypowiedzi mieszkańców na temat słabych stron gminy najczęściej pojawiał się problem słabo działającego transportu zbiorowego, niewystarczający dostęp do usług medycznych, nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej oraz brak żłobków i nowych miejsc pracy. W tym kontekście respondenci zwracali uwagę na brak przemysłu i zbyt małą liczbę lokalnych zakładów pracy mogących dać zatrudnienie oraz brak możliwości przemieszczania się środkami komunikacji publicznej między miejscowościami gminy. Za równie istotne kwestie ankietowani uznali niewystarczający, w stosunku do potrzeb, budżet gminy oraz ograniczenia finansowe na rozwój i inwestycje. Według badanych duży problem stanowi także brak żłobka, deficyt miejsc w przedszkolach, niewystarczająca oferta zajęć pozalekcyjnych dla dzieci oraz zajęć w Centrum Kultury, a także niedostosowane do potrzeb rodziców godziny pracy świetlic szkolnych. Za czynniki ograniczające rozwój badani uznali również niedostatek obszarów pod zabudowę mieszkaniową, opór części społeczności lokalnej przed realizacją projektów modernizujących gminę, biurokrację oraz niejasne i niestabilne przepisy prawne. Wypełniający ankietę wspomnieli także o niewielkim zaangażowaniu mieszkańców w życie społeczne.

Uczestnicy badania wskazywali również działania, jakie należy podjąć, aby gminę uczynić bardziej przyjazną dla mieszkańców. Za najważniejsze uznano zwiększenie nakładów na inwestycje w infrastrukturę społeczną (budowa żłobków, świetlic i placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży) oraz dalszy rozwój bazy rekreacyjno-sportowej (basen, place zabaw). Do istotnych kwestii zaliczono także poprawę bezpieczeństwa na drogach, szczególnie w okolicy placówek oświatowych oraz potrzebę zwiększenia oferty działek pod zabudowę mieszkaniową. Wśród niezbędnych do realizacji działań wymieniano też stworzenie dogodnych warunków do rozwoju turystyki i rozbudowy zaplecza hotelarsko-gastronomicznego.

3. DEMOGRAFIA

Na koniec 2020 r. gmina liczyła 5 783 mieszkańców, wśród których było 2 900 kobiet, które stanowiły 50,15% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia wynosiła w przybliżeniu 108 osób na km². Analizując dane demograficzne, można stwierdzić, iż w latach 2018-2020 ogólna liczba mieszkańców gminy ulegała wahaniom. Jeśli chodzi o poszczególne grupy wiekowe, to warto zauważyć, że w rozpatrywanym

okresie liczba dzieci i młodzieży ulegała wahaniom, liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszała się, natomiast liczba najstarszych mieszkańców gminy systematycznie rosła.

W latach 2018-2019 liczba urodzeń była wyższa niż liczba zgonów, przyrost naturalny był więc wyrażony liczbą dodatnią, natomiast w 2020 r. liczba zgonów przewyższyła liczbę urodzeń – przyrost naturalny w gminie był ujemny.

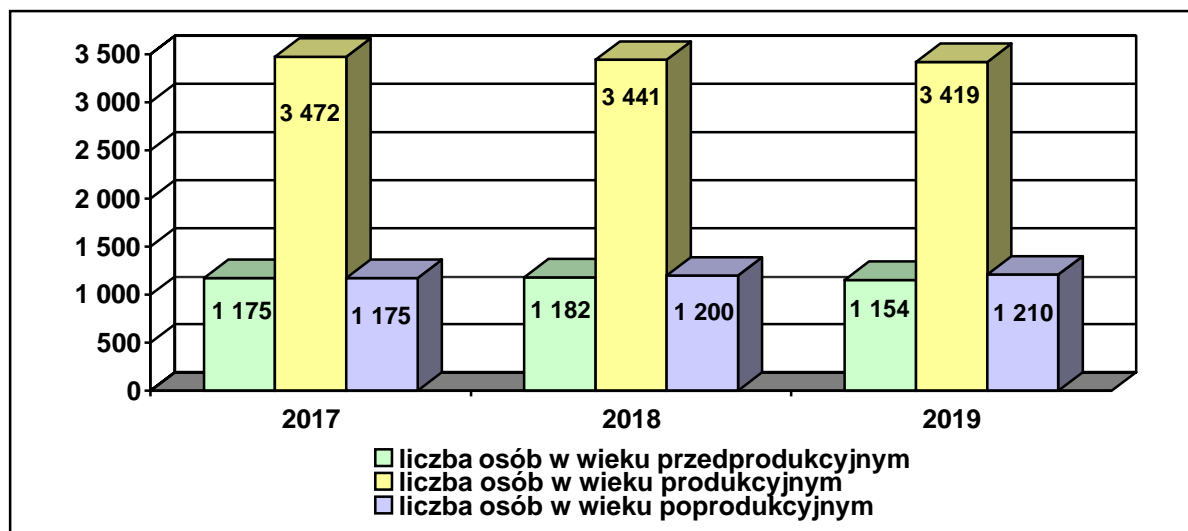
Saldo migracji ludności gminy w analizowanym okresie ulegało wahaniom i było w latach 2018-2020 stale ujemne. Szczegółowe dane dotyczące sytuacji demograficznej gminy przedstawiają poniższe tabele i wykresy.

Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1 175	1 182	1 154
liczba osób w wieku produkcyjnym	3 472	3 441	3 419
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 175	1 200	1 210
ogółem	5 822	5 773	5 783

Dane Urzędu Gminy Sułoszowa.

Wykres 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2018-2020

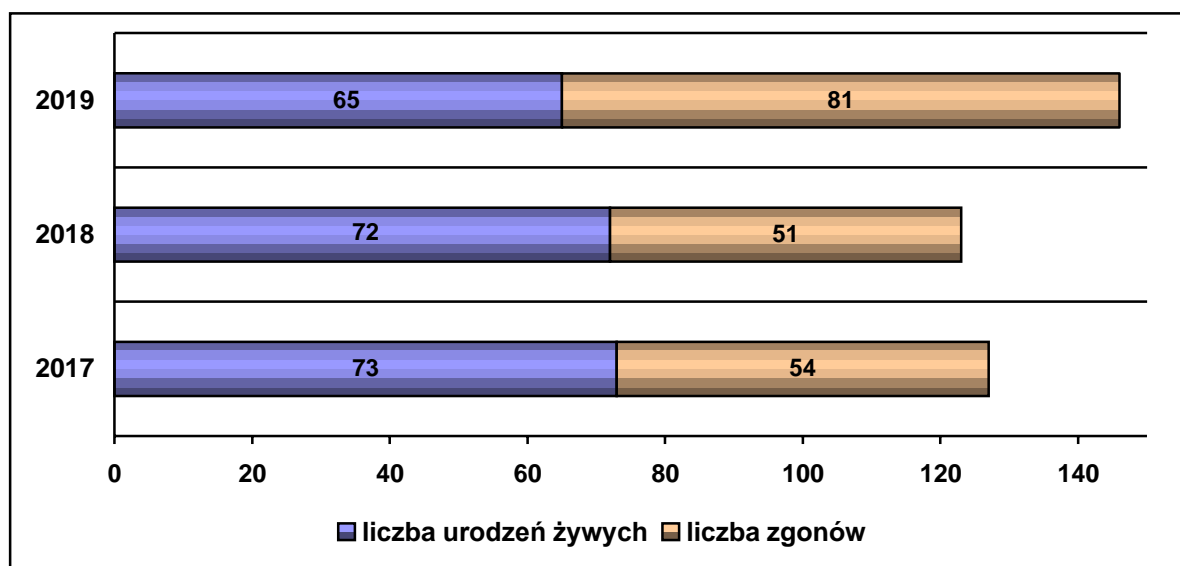
Dane Urzędu Gminy Sułoszowa.

Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba urodzeń żywych	73	72	65
liczba zgonów	54	51	81
przyrost naturalny	+19	+21	-16

Dane Urzędu Gminy Sułoszowa.

Wykres 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2018-2020

Dane Urzędu Gminy Sułoszowa.

Tabela 5. Ruch migracyjny ludności w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba zameldowanych osób spoza gminy	24	28	32
w tym z zagranicy	0	0	0
liczba osób wymeldowanych poza gminę	44	50	41
w tym za granicę	0	0	0
saldo migracji ogółem	-20	-22	-9

Dane Urzędu Gminy Sułoszowa.

Dostrzegane zmiany demograficzne, ze szczególnym uwzględnieniem zjawiska starzenia się społeczeństwa wymagają kompleksowego podejścia do sytuacji poszczególnych grup mieszkańców, poznania ich potrzeb i oczekiwań, co umożliwi wypracowanie odpowiednich rozwiązań sprzyjających zarówno rozwojowi społecznemu, jak i gospodarczemu gminy.

4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Poziom rozwoju infrastruktury technicznej w gminie Sułoszowa jest zadowalający. Mieszkańcy mają zapewniony dostęp do sieci wodociągowej i gazowej, natomiast dalszego rozwoju i nakładów inwestycyjnych wymaga sieć kanalizacyjna. Do sieci wodociągowej o długości 93,33 km przyłączone są 1522 gospodarstwa, natomiast z sieci kanalizacyjnej o długości 90,22 km korzysta 1266 gospodarstw. Przez teren gminy Sułoszowa przebiega linia gazowa o łącznej długości

110,00 km, do której sukcesywnie przyłączane są kolejne budynki mieszkalne. W miejscowości Wola Kalinowska funkcjonuje jedna mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków komunalnych, która obsługuje 4600 mieszkańców gminy. Poniżej zawarto szczegółowe dane na temat istniejącej infrastruktury technicznej.

Tabela 6. Infrastruktura techniczna w gminie w 2020 r.

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	93,33
liczba gospodarstw domowych korzystających z sieci wodociągowej	1 522
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	90,22
liczba gospodarstw domowych korzystających z sieci kanalizacyjnej	1 266
oczyszczalnie ścieków	
liczba oczyszczalni ścieków	1
liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków	4 600
sieć gazowa	
długość czynnej sieci gazowej (w km)	110,00
liczba gospodarstw domowych korzystających z sieci gazowej	b.d.
sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie ogółem (w km)	105,53
w tym długość dróg gminnych (w km)	67,2

Dane Urzędu Gminy Sułoszowa.

W uzupełnieniu powyższych danych warto wymienić najważniejsze spośród inwestycji realizowanych w gminie w latach 2018-2020:

Tabela 7. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2018-2020

inwestycje w 2018-2020
<ul style="list-style-type: none"> • remonty dróg gminnych, • modernizacja wielofunkcyjnego przyszkolnego boiska sportowego w Sułoszowej III, • rozbudowa sieci kanalizacyjnej, • modernizacja systemu wodociągowego w gminie Sułoszowa, • remont ogólnodostępnego boiska treningowego trawiastego wraz z montażem piłkochwyłów i oświetlenia, • budowa miejsc postojowych oraz obiektów małej architektury i street workout parku w miejscowości Sułoszowa, • rozbudowa oświetlenia ulicznego, • remont pomieszczeń w budynku Centrum Kultury w Sułoszowej, • zakup średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Wielmoża, Wola Kalinowska i Sułoszowa II.

Dane Urzędu Gminy Sułoszowa.

Warto dodać, że w ramach działań proekologicznych gmina Sułoszowa realizuje Plan Gospodarki Niskoemisyjnej, na podstawie którego sukcesywnie wdrażane są przedsięwzięcia inwestycyjne oraz rozwiązania systemowe zmierzające do zwiększenia udziału energii pochodzącej z OZE, zarówno w obiektach użyteczności publicznej, jak i w budynkach prywatnych. W 2020 r. wykonano na terenie gminy 69 instalacji fotowoltaicznych.

5. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Gmina Sułoszowa posiada korzystny układ dróg komunikacji kołowej, odpowiadający strukturze zagospodarowania przestrzennego wewnątrz gminy i jej powiązaniom zewnętrznym. Długość dróg publicznych w gminie wynosi ogółem 105,53 km (w tym drogi gminne 67,20 km). Przez teren gminy przebiegają dwie drogi wojewódzkie: DW nr 794 o znaczeniu regionalnym (Kraków – Skąta – Wolbrom) oraz DW nr 773 o znaczeniu subregionalnym (Sieczno – Sułoszowa – Skąta – Wesół).

W bliskiej odległości od zachodniej granicy gminy przebiega ważny szlak komunikacyjny – droga krajowa nr 94 (Dąbrowa Górnicza – Sławków – Olkusz – Modlniczka – Kraków), natomiast w pobliżu wschodniej granicy przebiega droga krajowa nr 7 (Gdańsk – Ostróda – Warszawa – Radom – Kielce – Jędrzejów – Kraków).

Lokalizacja gminy jest także korzystna za względu na odległość ok. 35 km od międzynarodowego portu lotniczego Kraków-Balice.

Usługi komunikacyjne na terenie gminy świadczą prywatni przewoźnicy: Przedsiębiorstwo Usługowo-Transportowe BMB Bus, Firma Handlowo-Usługowa Marctrans, Trans-Bek, Przewóz Osób Koczwar, Sioła Trans i Unibus.

Gmina Sułoszowa położona jest w odległości ok. 37 km od Krakowa (siedziby władz administracji państwowej i samorządowej województwa małopolskiego oraz siedziby władz powiatu krakowskiego), ok. 16 km od Olkusza i Wolbromia, ok. 32 km od Trzebini, ok. 44 km od Dąbrowy Górniczej i ok. 65 km od Katowic.

6. GOSPODARKA

Gmina Sułoszowa jest gminą o charakterze rolniczym, w 2020 r. na jej obszarze funkcjonowały ok. 1 643 gospodarstwa rolne. Na terenie gminy nie działają duże podmioty gospodarcze czy przemysłowe. Poza dominującym sektorem niewielkich indywidualnych gospodarstw rolnych (ok. 3 ha) gmina rozwija także

funkcje handlowo-usługowe. Ze względu na atrakcyjne położenie geograficzne na obszarze Jury Krakowsko-Częstochowskiej oraz czyste środowisko naturalne gmina rozwija także funkcje turystyczne. Użytki rolne zajmują ponad 90% powierzchni gminy, zaś lasy stanowią ponad 6% jej terenu. Poniższa tabela przedstawia strukturę gruntów w gminie.

Tabela 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne

powierzchnia gminy ogółem (w ha)	5 338
powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)	4 836
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)	355
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków	149

Dane Urzędu Gminy Sułoszowa.

Na terenie gminy przeważają gleby średnie i słabe – głównie gliniaste. Na obszarach wyżynnych i stokach występują gleby brunatne, gliniaste, ilaste i pyłowe, w tym lessowe, natomiast w zachodniej części gminy występują lekkie gleby piaszczyste. W ogólnej powierzchni gruntów ornych znaczący udział stanowią gleby III i IV klasy bonitacyjnej. Dominuje uprawa zbóż i ziemniaków oraz hodowla bydła, drobiu i trzody chlewnej.

W latach 2018-2020 liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy systematycznie rosła. Dane na temat aktywności gospodarczej mieszkańców gminy Sułoszowa w latach 2018-2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Aktywność gospodarcza mieszkańców gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba podmiotów gospodarczych	351	356	380

Dane Urzędu Gminy Sułoszowa.

Na koniec 2020 r. w ewidencji zarejestrowanych było 380 podmiotów gospodarczych.

Według danych statystycznych GUS-u w 2020 r. najwięcej podmiotów gospodarczych w gminie prowadziło działalność w sferze handlu hurtowego i detalicznego oraz napraw pojazdów samochodowych. Kolejnymi sferami widocznie wyróżniającymi się były budownictwo, transport i gospodarka magazynowa, a także przetwórstwo przemysłowe.

7. ZASOBY I DODATKI MIESZKANIOWE

W 2020 r. gmina Sułoszowa posiadała w swoich zasobach 5 mieszkań komunalnych o łącznej powierzchni 202,00 m², w których zamieszkiwało 7 osób. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania komunalnego wynosiła 40,40 m², a przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania komunalnego przypadająca na jedną osobę liczyła 28,86 m². Jeśli chodzi o mieszkania socjalne, to w 2020 r. gmina dysponowała 1 takim lokalem o łącznej powierzchni 26,40 m², zamieszkiwała w nim 1 osoba. Dane szczegółowe dotyczące sytuacji mieszkaniowej w gminie Sułoszowa w latach 2018-2020 zawiera poniższa tabela.

Tabela 10. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba mieszkań komunalnych	5	5	5
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w m ²)	202,00	202,00	202,00
liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	7	7	7
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania komunalnego (w m ²)	40,40	40,40	40,40
przeciętna pow. użytkowa mieszkania komunalnego na 1 osobę (w m ²)	28,86	28,86	28,86
liczba mieszkań socjalnych	1	1	1
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych (w m ²)	26,40	26,40	26,40
liczba osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych	1	1	1
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania socjalnego (w m ²)	26,40	26,40	26,40
przeciętna pow. użytkowa mieszkania socjalnego na 1 osobę (w m ²)	26,40	26,40	26,40

Dane Urzędu Gminy Sułoszowa.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, świadczona jest pomoc pieniężna zwana dodatkiem mieszkaniowym. W analizowanym okresie dodatków mieszkaniowych w gminie Sułoszowa nie przyznawano.

8. EDUKACJA I KULTURA

W roku szkolnym 2020/2021 w gminie funkcjonowało 9 placówek systemu oświaty: w tym 5 placówek wychowania przedszkolnego (2 przedszkola i 3 oddziały

przedszkolne w szkołach) oraz 4 szkoły podstawowe. Dane na temat przedszkoli i szkół w gminie oraz podopiecznych i nauczycieli w nich zatrudnionych zawierają tabele zamieszczone poniżej.

Tabela 11. Placówki wychowania przedszkolnego w gminie w roku szkolnym 2020/2021

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
placówki wychowania przedszkolnego	6	221	14
w tym przedszkola	2	156	10
w tym oddziały przedszkolne w szkołach	4	65	4

Dane Urzędu Gminy Sułoszowa.

Tabela 12. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2020/2021

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
szkoły podstawowe	4	492	79
szkoły ponadpodstawowe	–	–	–

Dane Urzędu Gminy Sułoszowa.

Tabela 13. Wykaz placówek systemu oświaty działających w gminie w roku szkolnym 2020/2021

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Publiczne Przedszkole w Sułoszowej	ul. Szkolna 7, 32-045 Sułoszowa
2.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Wielmoży (Szkoła Podstawowa im. Powstańców Styczniowych w Wielmoży, Przedszkole w Wielmoży)	ul. Szkolna 55, 32-045 Wielmoża
3.	Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Jana Pawła II w Sułoszowej	ul. Szkolna 9, 32-045 Sułoszowa
4.	Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Batalionów Chłopskich w Sułoszowej, Oddział Przedszkolny przy Szkole Podstawowej	ul. Olkuska 316, 32-045 Sułoszowa
5.	Zespół Placówek Oświatowych w Woli Kalinowskiej (Publiczna Szkoła Podstawowa im. Władysława Szafera, Oddział Przedszkolny przy Szkole Podstawowej)	ul. Szkolna 12, 32-045 Wola Kalinowska

Dane Urzędu Gminy Sułoszowa.

Działalność kulturalną w gminie prowadzi Centrum Kultury w Sułoszowej. Placówka zajmuje się propagowaniem kultury, organizowaniem imprez gminnych, wystaw i koncertów oraz promocją amatorskiego ruchu artystycznego, a także przyczynia się do poszerzenia zainteresowań mieszkańców kulturą, sztuką i tradycjami. Pod patronatem Centrum działają zespoły taneczne – Dziecięcy Zespół Baletowy „Płaż” i Zespół Taneczny „Uśmiech” oraz Młodzieżowa Orkiestra Dęta.

W placówce odbywa się szereg różnorodnych konkursów, warsztatów, wystaw i zajęć (m.in. muzyczne, nauka gry na instrumentach, plastyczne, ceramika, taneczne i baletowe). Centrum Kultury prowadzi wypożyczalnię strojów ludowych dla dorosłych, dzieci i młodzieży, a w ramach prowadzonych działań i przedsięwzięć współpracuje z placówkami oświatowymi, kołami gospodyń wiejskich i stowarzyszeniami z terenu gminy.

Istotnym animatorem życia kulturalnego jest Gminna Biblioteka Publiczna w Sułoszowej oraz jej filia w Wielmoży. Główną funkcją placówki jest gromadzenie, opracowanie, przechowywanie, udostępnianie i ochrona materiałów bibliotecznych oraz zaspokajanie i rozbudzanie potrzeb czytelniczych społeczności lokalnej. Biblioteka inicjuje także przedsięwzięcia służące promocji kultury, książki i czytelnictwa oraz liczne wydarzenia kulturalno-oświatowe, m.in. lekcje biblioteczne, konkursy literackie, wystawy, prelekcje oraz spotkania autorskie i Dyskusyjnego Klubu Książki.

Działania Centrum Kultury oraz Gminnej Biblioteki Publicznej wzajemnie się uzupełniają, zachęcając mieszkańców do aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym gminy.

Bardzo ważnym obiektem o ponadlokalnym znaczeniu jest znajdujący się na terenie gminy Zamek w Pieskowej Skale – jeden z nielicznych tak pięknie zachowanych zabytków architektury renesansowej w Polsce. Budowla warowna o bogatej historii, ze słynną Maczugą Herkulesa, położona na Szlaku Orlich Gniazd góruje nad Doliną Prądnika, wpisując się w niepowtarzalny jurajski krajobraz. Zamek jest siedzibą Muzeum udostępniającego dobra kultury w formie wystaw stałych i czasowych związanych ze sztuką europejską. Prezentowane eksponaty pochodzą ze zbiorów Zamku Królewskiego na Wawelu, którego Oddział stanowi obecnie Zamek w Pieskowej Skale.

Warto dodać, że na terenie gminy Sułoszowa prężnie działa 5 Kół Gospodyń Wiejskich, które zajmują się m.in. kultywowaniem i promowaniem tradycji ludowych oraz udziałem w organizowanych imprezach promujących regionalną kulturę. Przy Kołach funkcjonują różnego rodzaju grupy artystyczne skupiające mieszkańców poszczególnych miejscowości, m.in. Grupa śpiewacza „Sułoszowianki” przy KGW w Sułoszowej I; Grupa śpiewacza „Sułoszowa III” przy KGW w Sułoszowej III i Grupa śpiewacza „Wielmożanki” przy KGW w Wielmoży.

Na terenie gminy organizowane są imprezy okolicznościowe, m.in.: Święto Plonów – Dożynki Gminno-Parafialne, Turniej Sołectw, Święto Truskawki Sułoszowskiej, a także imprezy kulturalno-sportowe, pikniki rodzinne, koncerty, jak również uroczystości z okazji świąt państwowych. Dane na temat placówek kultury w gminie prezentują poniższe tabele.

Tabela 14. Placówki kultury w gminie w 2020 r.

typ placówki	liczba placówek	liczba osób objętych ofertą	liczba pracowników
ośrodki kultury	1	ok. 3 000	4
świetlice	–	–	–
biblioteki i filie	2	ok. 1 446	2

Dane Urzędu Gminy Sułoszowa.

Tabela 15. Wykaz placówek kultury w 2020 r.

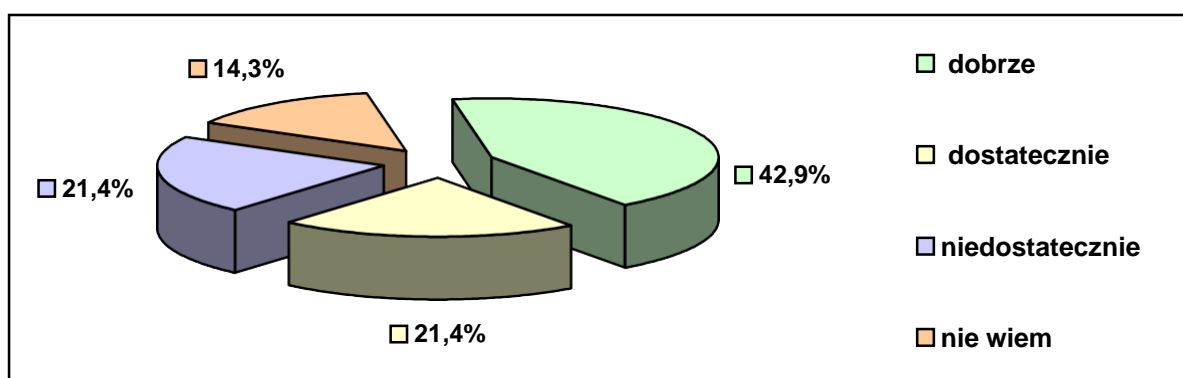
lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Centrum Kultury w Sułoszowej	ul. Szkolna 5, 32-045 Sułoszowa
2.	Gminna Biblioteka Publiczna w Sułoszowej	
3.	Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Wielmoży	ul. Szkolna 53, 32-045 Wielmoża

Dane Urzędu Gminy Sułoszowa.

Dane pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym pozwoliły poznać opinie mieszkańców na temat oferty edukacyjnej, opieki przedszkolnej, opieki nad dziećmi do lat 3 i oferty kulturalnej w gminie.

Uczestnicy badania pozytywnie ocenili jakość oferty edukacyjnej szkół w gminie. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?

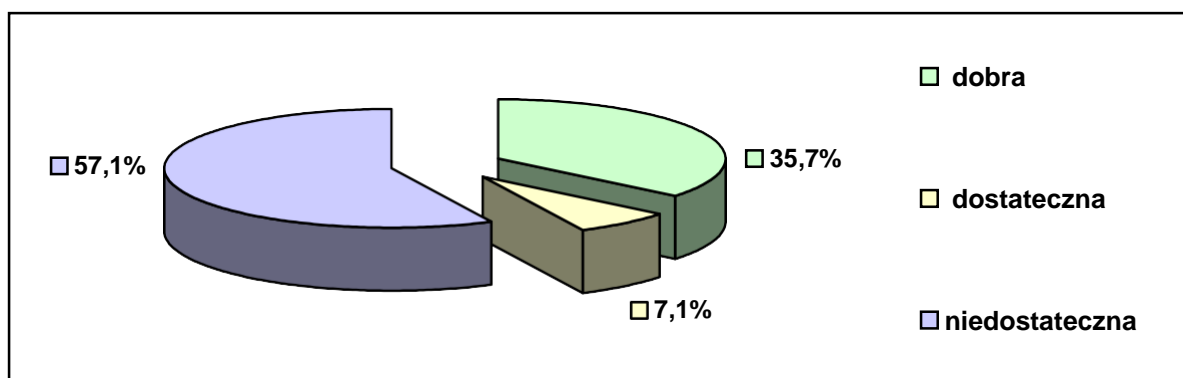
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według 64,3% ankietowanych jest ona dobra lub dostateczna. Jednak 21,4% badanych przyznało, że jest ona niedostateczna. Trudności z odniesieniem się do tej kwestii miało 14,3% respondentów.

Jeśli chodzi o ofertę opieki przedszkolnej w gminie, to połowa ankietowanych stwierdziła, że nie zaspokaja ona potrzeb w tym zakresie. Jednocześnie 35,7% badanych oceniło tę ofertę pozytywnie. Jednoznacznie wypowiedzieć się w tej sprawie nie potrafiło 14,3% respondentów. Brak żłobka jest problemem dla 85,8% ankietowanych. 7,1% badanych wyraziło opinię przeciwną i taki sam odsetek (7,1%) respondentów nie przedstawił opinii w tej kwestii.

Obecna oferta kulturalna w gminie została oceniona negatywnie, bowiem według 57,1% ankietowanych jest ona niedostateczna. Jednocześnie 35,7% badanych przyznało, że jest dobra, a kolejne 7,1% ankietowanych stwierdziło, że jest ona dostateczna. Rozkład odpowiedzi dotyczący atrakcyjności i jakości oferty kulturalnej w gminie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 4. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność oferty kulturalnej w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

9. OCHRONA ZDROWIA

Na terenie gminy Sułoszowa w 2020 r. funkcjonował 1 samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej oraz działała 1 apteka, 1 punkt apteczny i jeden prywatny gabinet stomatologiczny. Dane zawarto w poniższej tabeli.

Tabela 16. Zakłady opieki zdrowotnej, praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2020 r.

liczba zakładów opieki zdrowotnej ogółem	1
w tym liczba niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej	0
liczba prywatnych praktyk lekarskich (w tym pielęgniarskich)	1
liczba aptek i punktów aptecznych	1

Dane Urzędu Gminy Sułoszowa.

W Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Sułoszowej funkcjonują poradnie: lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, pediatryczna, ginekologiczna i stomatologiczna oraz gabinety pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej i położnej, gabinet zabiegowy, punkt szczepień oraz laboratorium.

Gmina Sułoszowa charakteryzuje się niewystarczającym dostępem do specjalistycznych usług medycznych. Nocną i świąteczną opiekę zdrowotną zapewnia mieszkańcom gminy Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Skale, natomiast w przypadku specjalistycznych porad lub zabiegów mieszkańcy korzystają z usług medycznych w Skale oraz większych ośrodkach, jak Olkusz lub Kraków. Najbliższy szpital – Nowy Szpital zlokalizowany jest w Olkuszu przy ul. 1000-lecia 13. Funkcjonują w nim Izba Przyjęć, Szpitalny Oddział Ratunkowy i oddziały: anestezjologii i intensywnej opieki medycznej, neurologii i udarów, pediatryczny, chorób wewnętrznych, położniczo-ginekologiczno-neonatologiczny, kardiologiczny, chirurgiczny, psychiatryczny, obserwacyjno-zakaźny i medycyny paliatywnej.

W placówce działają także poradnie specjalistyczne: chirurgii ogólnej, chorób zakaźnych, diabetologiczna, gastroenterologiczna, ginekologiczno-położnicza, kardiologiczna, neonatologiczna, leczenia bólu, medycyny pracy, medycyny sportowej, onkologiczna, proktologiczna, rehabilitacyjna, profilaktyki chorób piersi, chirurgii urazowo-ortopedycznej, urologiczna, otolaryngologiczna, logopedyczna, neurologiczna, okulistyczna, psychologiczna, reumatologiczna, chorób płuc, leczenia uzależnień i zdrowia psychicznego oraz pracownie diagnostyczne: RTG, USG, TK, mammografia, EEG i EMG, endoskopia i nieinwazyjnej diagnostyki kardiologicznej.

Wykaz zakładów opieki zdrowotnej i aptek w gminie przedstawia tabela poniżej.

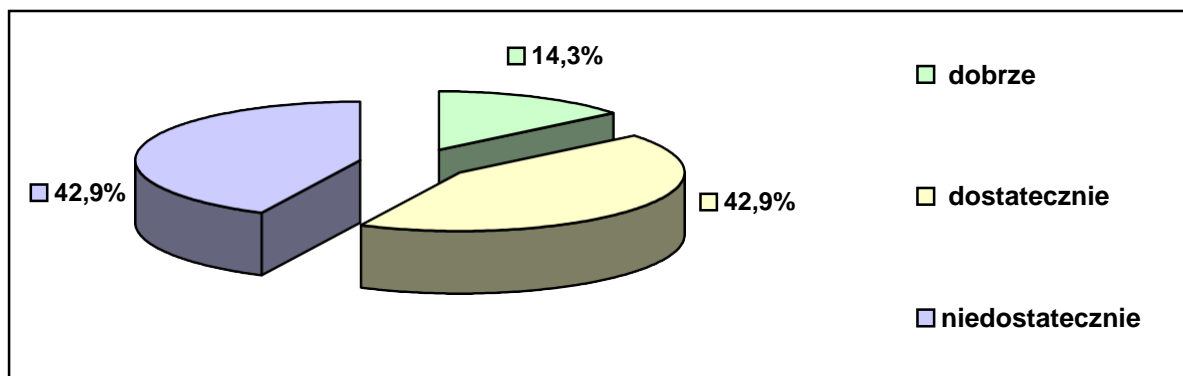
Tabela 17. Wykaz zakładów opieki zdrowotnej, prywatnych praktyk i aptek w gminie w 2020 r.

lp.	podmiot	adres
1.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	ul. Bankowa 6, 32-045 Sułoszowa
2.	Apteka Verbena	ul. Bankowa 2, 32-045 Sułoszowa
3.	Prywatny Gabinet Stomatologiczny	ul. Olkuska 232, 32-045 Sułoszowa

Dane Urzędu Gminy Sułoszowa.

Szeroko pojęta tematyka ochrony zdrowia znalazła odzwierciedlenie w badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania. Rozkład odpowiedzi na temat ocen mieszkańców odnoszących się do funkcjonowania ochrony zdrowia w gminie ilustruje wykres zamieszczony poniżej.

Wykres 5. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie ochrony zdrowia?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ponad 57% uczestników badania pozytywnie oceniło ofertę w zakresie ochrony zdrowia w gminie. Według 42,9% ankietowanych jest ona dostateczna, a kolejne 14,3% badanych przyznało, że jest dobra. Jednak 42,9% respondentów stwierdziło, że jest ona niedostateczna.

10. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Uprawianiu sportu i rekreacji w gminie Sułoszowa służą zarówno obiekty sportowo-rekreacyjne, jak i naturalne warunki oraz przyroda tego regionu. Na bazę służącą uprawianiu sportu i rekreacji w gminie składa się 6 obiektów, m.in. 4 boiska wielofunkcyjne, boiska sportowe i sale gimnastyczne w szkołach oraz street workout, siłownie zewnętrzne i place zabaw.

Propagowaniem kultury fizycznej w gminie zajmują się również działające na jej terenie kluby sportowe: Ludowy Klub Sportowy „Prądnik” w Sułoszowej i Stowarzyszenie Sportowo-Ludowe „Wielmożanka” w Wielmoży. Dane szczegółowe w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 18. Sport i rekreacja w 2020 r.

rodzaj podmiotu	liczba
obiekty rekreacyjno-sportowe	6
kluby sportowe	2

Dane Urzędu Gminy Sułoszowa.

Gmina Sułoszowa zajmuje obszar w obrębie mezoregionu Wyżyny Olkuskiej, należącego do makroregionu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, zwanej także Jurą Krakowsko-Częstochowską. Urozmaicone ukształtowanie terenu, wąwozy z jurajskich wapieni, skałki ostańcowe, wzniesienia, z których można podziwiać dalekie panoramy, malownicza dolina rzeki Prądnik oraz Ojcowski Park Narodowy tworzą niepowtarzalny i zróżnicowany krajobraz. Walory naturalne i krajoznawcze gminy, Zamek Pieskowa Skała i Maczuga Herkulesa oraz bardzo dobry stan naturalnego środowiska stanowią o wysokim potencjale turystycznym i rekreacyjnym gminy.

Korzystne warunki sprzyjają rozwojowi różnych form rekreacji i turystyki, zwłaszcza ekoturystyki, agroturystyki i turystyki aktywnej (rowerowej, pieszej, nordic walking). Przez obszar gminy biegną szlaki i trasy rowerowe (Szlak rowerowy „Wokół Pieskowej Skały” – Trasa 1 Niebieska i Trasa 2 Zielona) oraz piesze (Szlak Czarny, Szlak Orlich Gniazd, Szlak Dolinek Podkrakowskich) dające miłośnikom wędrówek możliwość poznania wielu obiektów, a przede wszystkim piękna wyjątkowych krajobrazów.

W Sułoszowej oraz innych miejscowościach gminy można znaleźć ciekawe przykłady historii i kultury tego regionu, m.in.:

- wieś Sułoszowa z zachowanymi kilkoma cennymi zagrodami (tzw. okołami) należy do najdłuższych w Polsce ulicówek (ponad 9 km), układ urbanistyczny wsi zaliczony został do II grupy zabytków architektury;
- zespół zamkowy w Pieskowej Skale – zamek, oficyna z bramą i basztą, fortyfikacje bastionowe, ogród kwaterowy, park;
- Zajazd (willa „Chopina”) w Pieskowej Skale;
- Kościół parafialny pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa wraz z otoczeniem w Sułoszowej;
- liczne ostańce skalne z Maczugą Herkulesa.

Baza noclegowa w gminie obejmuje: Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Woli Kalinowskiej, zajazdy, pensjonaty, kwatery prywatne, pokoje gościnne, kemping oraz 25 gospodarstw agroturystycznych. Dane na temat obiektów noclegowych w gminie zawiera poniższa tabela.

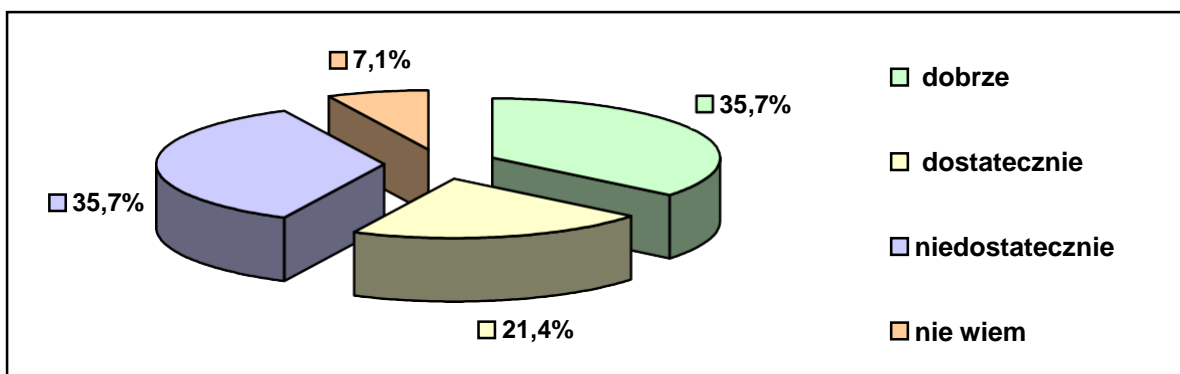
Tabela 19. Baza noclegowa w gminie w 2020 r.

obiekty i miejsca noclegowe	liczba miejsc
liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania (bez ośrodków wczasowych i gospodarstw agroturystycznych)	1
liczba miejsc noclegowych w obiektach zbiorowego zakwaterowania (bez ośrodków wczasowych i gospodarstw agroturystycznych)	70
liczba ośrodków wczasowych	28
liczba miejsc noclegowych w ośrodkach wczasowych	306
liczba gospodarstw agroturystycznych	25
liczba miejsc noclegowych w gospodarstwach agroturystycznych	264

Dane Urzędu Gminy Sułoszowa.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym poproszono uczestników badania o ocenę oferty w zakresie sportu i rekreacji w gminie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 6. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie sportu i rekreacji?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Na podstawie uzyskanych opinii można stwierdzić, iż mieszkańcy, którzy zdecydowali się wziąć udział w badaniu, doceniają podejmowane w gminie działania na rzecz tworzenia, a następnie rozwijania oferty w zakresie sportu i rekreacji, a sama oferta została pozytywnie oceniona przez respondentów, bowiem 35,7% ankietowanych uznało ją za dobrą, a 21,4% badanych przyznało, że jest dostateczna. Jednocześnie 35,7% uczestników badania tej opinii nie podziela. Trudności z odniesieniem się do tej kwestii miało 7,1% pytanych.

11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Według danych udostępnionych na potrzeby niniejszego dokumentu przez Komisariat Policji w Skale, w latach 2018-2020 na terenie gminy Sułoszowa stwierdzono ogółem: 46 przestępstw w 2018 r., 41 przestępstw w 2019 r. i 32

przestępstwa w 2020 r. W analizowanym okresie nie stwierdzono przestępstw popełnionych przez osoby nieletnie. Dane szczegółowe dotyczące przestępstw w rozbiciu na poszczególne kategorie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Przestępstwa odnotowane w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	liczba przestępstw 2018	liczba przestępstw 2019	liczba przestępstw 2020
stwierdzono ogółem przestępstw:	46	41	32
w tym popełnionych przez nieletnich:	–	–	–
w tym według poszczególnych kategorii przestępstw:			
przeciwko życiu i zdrowiu	1	2	–
przeciwko wolności	1	1	1
przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	17	16	11
przeciwko mieniu	10	8	13
przeciwko rodzinie i opiece	8	5	1
przeciwko wiarygodności dokumentów	–	–	–
przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	–	–	–
z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	4	5	2

Dane Komisariatu Policji w Skale

Do najczęściej popełnianych przestępstw na terenie gminy w 2020 r. należały: przestępstwa przeciwko mieniu (13 przypadków, o 5 więcej w porównaniu z 2019 r.) oraz przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji (11 przypadków, o 5 mniej w porównaniu z 2019 r.).

Funkcjonariusze Komisariatu Policji w Skale przeprowadzali na terenie gminy interwencje domowe. W wyniku podejmowanych działań wprowadzane były procedury „Niebieskie Karty”. W 2018 r. policjanci wszczęli 11 takich procedur, w 2019 r. – 8, i w 2020 r. 5 procedur. W związku z podejrzeniem stosowania przemocy w rodzinie policjanci z Komisariatu w Skale skierowali 5 aktów oskarżenia wobec sprawców przemocy w 2018 r. i po 1 akcie oskarżenia w latach 2019-2020.

Według danych Sądu Rejonowego dla Krakowa-Śródmieścia – II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w sprawach Karnych w latach 2018-2020 prowadzone były wobec mieszkańców gminy Sułoszowa następujące dozory kuratorskie:

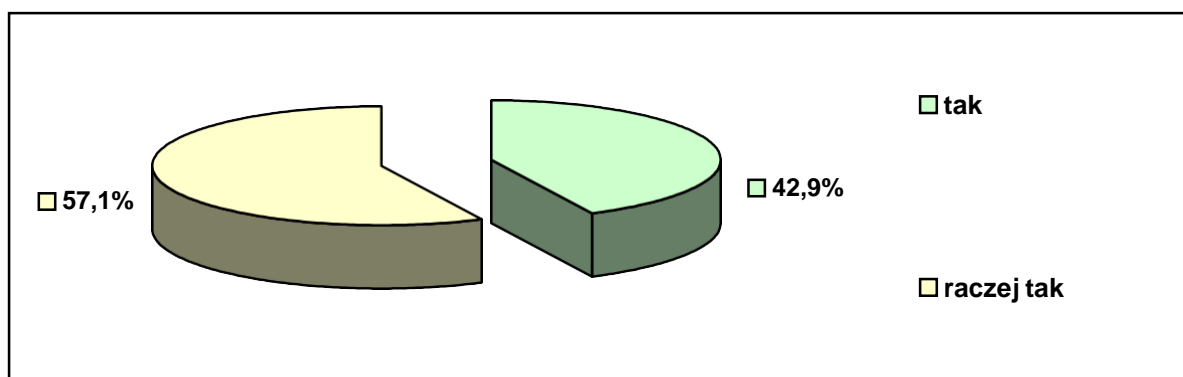
Tabela 21. Dozory prowadzone w gminie w latach 2018-2020

2018		2019		2020	
ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób	ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób	ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób
16	16	30	30	27	27
w tym spraw:					
warunkowego przedterminowego zwolnienia					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
3	3	5	5	4	4
warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
–	–	4	4	4	4
warunkowego umorzenia postępowania karnego					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
1	1	–	–	–	–
w których osoby dorosłe zostały skazane bez dozoru kuratora, ale z nałożonymi obowiązkami					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
–	–	2	2	3	3
w których orzeczono karę ograniczenia wolności bądź grzywna została zamieniona na prace społecznie użyteczne					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
12	12	19	19	16	16

Dane Sądu Rejonowego dla Krakowa-Śródmieścia.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania zadano mieszkańcom gminy Sułoszowa uczestniczącym w badaniu pytanie na temat ich poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 7. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Z wypowiedzi respondentów wynika, że w miejscu zamieszkania czują się oni bezpiecznie lub raczej bezpiecznie.

12. POMOC SPOŁECZNA

Z końcem 2020 r. kadre Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej stanowiło 6 pracowników. Dane na temat stanu zatrudnienia w Ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 22. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2020 r.

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	1	–
pracownicy socjalni	3	–
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	1	–
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	–	–
pozostali pracownicy	1	–

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sułoszowej.

Tabela 23. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2020 r.

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie		liczba osób	
		kadra kierownicza	pracownicy socjalni
wykształcenie	wyższe kierunkowe	1	2
	wyższe niekierunkowe	–	–
	średnie kierunkowe	–	–
	średnie niekierunkowe	–	1

dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1	1
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	1
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	–
		w trakcie realizacji	–	–

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sułoszowej.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. W 2020 r. w gminie Sułoszowa wskaźnik ten był spełniony, bowiem na jednego pracownika socjalnego przypadało 1 928 mieszkańców.

Z końcem 2020 r. wykształcenie wyższe kierunkowe posiadał kierownik Ośrodka i 2 pracowników socjalnych, zaś wykształceniem średnim niekierunkowym legitymował się 1 pracownik socjalny. Dodatkowo kierownik oraz 1 pracownik socjalny posiadali ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej, natomiast 1 pracownik socjalny posiadał specjalizację I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego.

Przepisy prawa dokładnie precyzują, kto i kiedy może skorzystać ze wsparcia udzielanego przez powołane do tego instytucje. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych w latach 2018-2020 w gminie Sułoszowa na pomoc jej mieszkańcom.

Tabela 24. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2018-2020

wielkość wydatków (w zł)	2018	2019	2020
ogółem	889 821,38	1 216 992,96	1 181 249,30
w tym na świadczenia pomocy społecznej	157 554,81	216 414,23	127 793,90
na zadania własne gminy	876 837,29	1 210 989,22	1 163 824,50
na zadania zlecone gminie	12 984,09	6 003,74	17 424,80

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sułoszowej.

Wartość środków przeznaczanych w gminie na pomoc społeczną w analizowanym okresie ulegała wahaniom, osiągając najwyższy poziom w 2019 r. – 1 216 992,96 zł.

Tabela 25. Środki finansowe pozyskane ze źródeł zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej (projekty, środki z budżetu UE) w latach 2018-2020

wielkość środków finansowych pozyskanych ze źródeł zewnętrznych (w zł)	2018	2019	2020
ogółem	83 881,81	311 033,04	304 366.74

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Sułoszowej.

Warto dodać, że w latach 2018-2020 r. na realizację zadań z zakresu polityki społecznej pozyskiwano środki finansowe ze źródeł zewnętrznych, których wartość wahała się w trakcie rozpatrywanego okresu.

W wykonywaniu zadań z zakresu pomocy społecznej GOPS współdziałał z innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, ochroną zdrowia, Policją, Powiatowym Urzędem Pracy, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi. Współpraca ta wpływa na prawidłowe identyfikowanie zapotrzebowania na pomoc, zgodnie z obowiązującymi przepisami, a co się z tym wiąże – pośrednio wpływa na trafność udzielanego wsparcia i właściwą dystrybucję środków.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2018-2020.

Tabela 26. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	138	126	100
liczba rodzin	72	62	59
liczba osób w rodzinach	212	191	171
udział liczby osób w rodzinach w ogólnej liczbie ludności gminy	3,64%	3,31%	2,96%

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sułoszowej.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2018-2020 systematycznie malała. Analogicznie wypadał udział beneficjentów systemu pomocy społecznej w ogóle ludności gminy. Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnych tabelach informacje na temat struktury wiekowej odbiorców pomocy społecznej w 2020 r.

Tabela 27. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2020 r.

wiek odbiorców	liczba osób
0-17 lat	44
18-25 lat	12
26-35 lat	1
36-45 lat	7
46-55 lat	29
56-65 lat	6
66 lat i więcej	17
razem	116

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sułoszowej.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez GOPS pomocą społeczną w 2020 r. wykazała, że największą grupę stanowiły dzieci i młodzież do lat 17. Szczegółowe dane liczbowe dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
ubóstwo	32	26	29	91	75	78
bezdomność	0	0	0	0	0	0
potrzeba ochrony macierzyństwa	32	26	27	151	132	91
bezrobocie	19	13	10	48	39	28
niepełnosprawność	35	33	24	74	66	48
długotrwała lub ciężka choroba	42	39	29	90	79	61
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	32	25	24	83	67	56
w tym rodziny niepełne	5	3	6	18	13	21
w tym rodziny wielodzietne	3	3	3	16	17	9
przemoc w rodzinie	3	1	0	17	6	0
alkoholizm	15	8	9	34	21	18

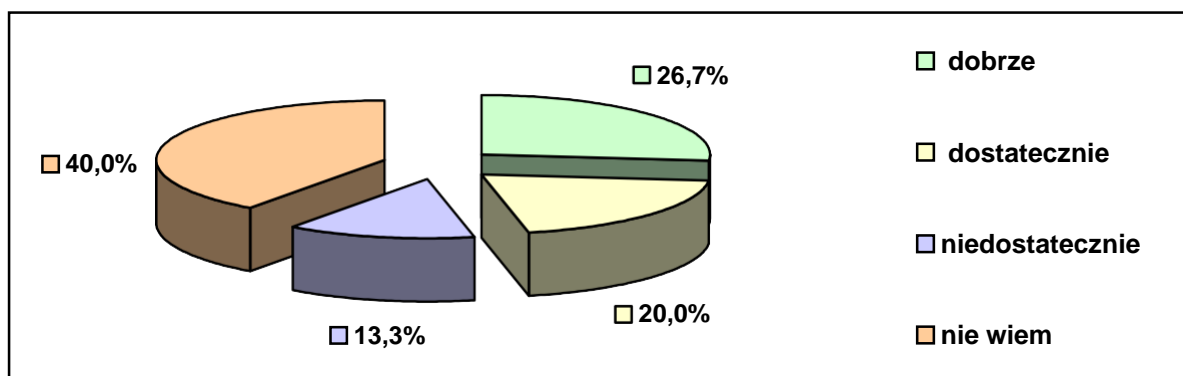
narkomania	0	0	0	0	0	0
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	4	2	4	9	7	11
zdarzenie losowe	2	5	2	4	13	2
kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	3	0	0	8

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sułoszowej.

Najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020 były długotrwała lub ciężka choroba i niepełnosprawność. W obu przypadkach na przestrzeni rozpatrywanego okresu spadała liczba rodzin korzystających ze wsparcia z tych powodów. Istotnymi przyczynami udzielania mieszkańcom gminy wsparcia ze strony pomocy społecznej były ubóstwo, potrzeba ochrony macierzyństwa oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Liczba rodzin zarówno w przypadku ubóstwa, jak i potrzeby ochrony macierzyństwa, ulegała wahanom, natomiast w przypadku bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zmniejszała się z roku na rok. Zauważalnymi powodami przyznawania wsparcia były systematycznie malejące pod względem liczby rodzin bezrobocie oraz wahające się pod względem liczby rodzin przypadki alkoholizmu.

W badaniach ankietowych poruszono kwestię oceny realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania ubóstwu. Poniższy wykres ilustruje rozkład odpowiedzi.

Wykres 8. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Prawie 47% badanych pozytywnie oceniło te działania. Zdaniem 26,7% ankietowanych są one dobre, z kolei 20% pytanych przyznało, że są dostateczne.

Jednak 13,3% uczestników badania stwierdziło, że są one niedostateczne. Wysoki odsetek (40%) respondentów miał problemy z jednoznaczną odpowiedzią na to pytanie.

'Trudności rodzin, będące jednym z warunków udzielania świadczeń z pomocy społecznej, wpływały nie tylko na wysokość pomocy finansowej, ale także na formę udzielanego przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wsparcia. Dane liczbowe dotyczące różnych form wsparcia za lata 2018-2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2018-2020

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
pieniężna	121	113	100	69	60	59	200	186	171
rzeczowa	59	51	31	25	19	15	118	93	74
praca socjalna	X	X	X	98	85	88	270	242	218
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	0	0	0	0	0	0
schronienie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
usługi opiekuńcze	3	3	1	3	3	1	4	3	1
specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0	0
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	7	6	7	X	X	X	X	X	X

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sułoszowej.

W latach 2018-2020 na terenie gminy Sułoszowa najczęściej rodzin korzystało z pomocy w formie pracy socjalnej, przy czym ich liczba w tym okresie ulegała wahaniom. W nieco mniejszym stopniu mieszkańcom przyznawano wsparcie finansowe, głównie w postaci zasiłków, a liczba rodzin, którym przyznano takie świadczenie, systematycznie malała. Kolejną formą przyznanego wsparcia była pomoc rzeczowa, która najczęściej świadczona jest w postaci posiłków, ubrań bądź sprzętów codziennego użytku, a liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, zmniejszała się z roku na rok.

Ważnym narzędziem pracy socjalnej jest **kontrakt socjalny**, czyli umowa zawarta przez pracownika socjalnego z rodziną lub osobą ubiegającą się o pomoc. Celem kontraktu jest przezwyciężenie trudnej sytuacji życiowej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Kontrakt określa zobowiązania i uprawnienia obu stron,

a do wykonywania pewnych działań w oznaczonym terminie zobowiązują się zarówno osoba korzystająca ze świadczeń, jak i pracownik socjalny. W 2019 r. w gminie Sułoszowa zawarto 44 kontrakty socjalne, a w 2020 r. 39 takich kontraktów.

Istotnym wsparciem dla beneficjentów pomocy społecznej jest pomoc **asystenta rodziny**, który przydzielany jest rodzinie na podstawie wywiadu środowiskowego, przeprowadzonego w danej rodzinie przez pracownika socjalnego po otrzymaniu informacji o trudnościach rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (z uwzględnieniem takich problemów, jak brak pracy, nałogi czy inne trudności, które mogą mieć wpływ na zagrożenie bezpieczeństwa dziecka). W 2020 r. 3 rodziny, w których wychowywało się 4 dzieci, skorzystało z takiej formy pomocy. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące pracy asystenta rodziny w gminie w latach 2018-2020.

Tabela 30. Asystenci rodziny w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba asystentów rodziny	1	1	1
liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	5	2	3
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	13	4	4
przeciętny czas pracy z rodziną (miesiące)	6	6	13
koszty ponoszone przez gminę z tytułu zatrudnienia asystenta rodziny (w zł)	5 214	3 336	9 680

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sułoszowej.

Osoby niezdolne do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, dla których pomoc w postaci usług opiekuńczych okazywała się niewystarczająca dla zaspokojenia ich podstawowych potrzeb życiowych, z uwagi na konieczność zapewnienia im całodobowej opieki (z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności), były kierowane przez GOPS do domów pomocy społecznej. Dane dotyczące liczby skierowań do DPS-ów i liczby osób w nich przebywających przedstawia kolejna tabela.

Tabela 31. Skierowania i pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób z gminy skierowanych do DPS-u	2	1	1
liczba osób z gminy przebywających w DPS-ie	7	6	7

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sułoszowej.

Szczególną formą pomocy jest **Karta Dużej Rodziny**. Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica mają na utrzymaniu co najmniej troje dzieci:

1. w wieku do 18. roku życia,
2. w wieku do 25. roku życia w przypadku, gdy dziecko się uczy,
3. bez ograniczeń wiekowych – w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Od 1 stycznia 2019 r. prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje również wszystkim rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci. Dane na temat Kart Dużej Rodziny w gminie Sułoszowa zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 32. Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba wydanych kart	88	285	107
liczba rodzin objętych wsparciem	23	123	46
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem	58	69	33

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sułoszowej.

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej GOPS w Sułoszowej przyznawał mieszkańcom gminy **świadczenia rodzinne**. W latach 2018-2020 wielkość środków finansowych, jakie na ten cel przeznaczano, ulegała wahaniom, osiągając najwyższy poziom w 2020 r. – 1 638 483,89 zł, natomiast liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie rodzinne, zmniejszała się z roku na rok. Dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 33. Świadczenia rodzinne w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
łączna wartość przyznanych świadczeń rodzinnych (w zł)	1 621 061,66	1 553 182,47	1 638 483,89
liczba osób, którym przyznano świadczenie	709	640	557

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sułoszowej.

Dane szczegółowe obejmujące liczbę i rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w rozpatrywanym okresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2018-2020

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
	2018	2019	2020
zasiłek rodzinny	5 924	5 318	4 599
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	36	27	19
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	160	155	188
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowania dziecka	118	102	104
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	158	130	124
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	331	285	258
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	824	789	781
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	842	824	712
zasiłek pielęgnacyjny	1 059	1 051	961
świadczenie pielęgnacyjne	162	177	238
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	65	60	45
świadczenie rodzicielskie	50	37	40
specjalny zasiłek opiekuńczy	4	0	0
razem	9 733	8 955	8 069

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sułoszowej.

W latach 2018-2020 ogólna liczba wszystkich świadczeń rodzinnych przyznanych mieszkańcom gminy zmniejszała się z roku na rok. Podstawowym świadczeniem rodzinnym jest zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka.

Kolejność trzech najliczniej udzielanych dodatków do zasiłku rodzinnego była w latach 2018-2020 podobna: najczęściej przyznawano mieszkańcom dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej oraz z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego. Nieco niższa była liczba dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, z tytułu

kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego oraz z tytułu samotnego wychowania dziecka.

Poza zasiłkiem rodzinnym najczęściej wypłacanym mieszkańcom gminy świadczeniem był zasiłek pielęgnacyjny, który przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki dla osoby niezdolnej do samodzielnej egzystencji.

Na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci wypłacane są również **świadczenia wychowawcze**. Ich celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od 1.04.2016 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sułoszowej realizował Program Rodzina 500+. W 2020 r. w ramach Programu Rodzina 500+ wypłacono rodzinom z gminy świadczenia na łączną kwotę **6 811 749,52 zł**. W 2020 r. ustalone prawo do świadczenia miało 701 rodzin, a świadczeniem objęto w sumie 1 231 dzieci.

Szczególną formą wsparcia jest wypłacane na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży świadczenie „**Za życiem**”. Z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przyznaje się na to dziecko **jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000 zł**. Świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. W rozpatrywanym okresie w gminie Sułoszowa przyznano 1 takie świadczenie w 2019 r. i 2 świadczenia w 2020 r.

W 2020 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sułoszowej wypłacał świadczenie „**Dobry start**”, ustanowione Uchwałą nr 80 Rady Ministrów w sprawie ustanowienia rządowego programu „Dobry start” z dnia 30 maja 2018 r. (MP poz. 514). Świadczenie w wysokości 300 złotych, bez względu na dochody, otrzymują jednorazowo rodziny na każde dziecko uczące się w szkole. Świadczenie „Dobry start” trafiło do 507 rodzin i objęło łącznie 770 dzieci, a wartość wypłaconych świadczeń wyniosła 231 000 zł.

W ramach programu „**Pomoc państwa w zakresie dożywiania**” z pomocy skorzystało 56 dzieci i 45 osób dorosłych w 2018 r., natomiast w ramach programu „**Posiłek w szkole i w domu**”, który zastąpił poprzednio realizowany program,

pomoc otrzymało 48 dzieci i 33 osoby dorosłe w 2019 r. oraz 31 dzieci i 29 osób dorosłych w 2020 r.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sułoszowej w 2020 r. realizował projekt pn. „Szansa na rozwój w Gminie Sułoszowa” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020. Głównym celem projektu była kompleksowa aktywizacja społeczna lub społeczno-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym na terenie gminy Sułoszowa – klientów systemu pomocy społecznej. Projekt obejmował organizowanie poradnictwa psychologicznego i logopedycznego oraz rehabilitacji indywidualnej, natomiast w ramach aktywizacji społeczno-zawodowej organizowano kursy zawodowe oraz warsztaty grupowe. W 2020 r. w projekcie uczestniczyło 65 osób.

Ponadto, Ośrodek realizował zadania związane z naborem wniosków do drugiej części Programu „Czyste powietrze”, która daje możliwość uboższej części społeczeństwa ubiegania się o większe środki finansowe.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udzielał także wsparcia w formie świadczenia alimentacyjnego, które przyznawane jest na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Do świadczenia z funduszu alimentacyjnego ma prawo osoba uprawniona do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Przyznanie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 35. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	18	15	13
liczba przyznanych świadczeń	206	159	141
wielkość wydatków na świadczenia (zł)	85 760	71 960	58 260

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sułoszowej.

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej i społecznej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Obok Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sułoszowej na terenie gminy funkcjonują: Środowiskowy Dom Samopomocy w Woli Kalinowskiej dysponujący 30 miejscami oraz Klub Senior+ na 30 miejsc,

ponadto w 2021 roku utworzona została Placówka wsparcia dziennego „Centrum Dzieci i Młodzieży” licząca 40 miejsc.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sułoszowej jest główną instytucją udzielającą wsparcia w gminie. Należy jednak zaznaczyć, że mieszkańcy gminy mogą korzystać z pomocy jednostek, które obejmują swoim wsparciem teren gminy. Wykaz tych jednostek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2020 r.

lp.	nazwa instytucji	adres instytucji
1.	Dom Pomocy Społecznej im. Św. Brata Alberta Zgromadzenia Braci Albertynów	Ojców 64, 32-045 Ojców
2.	Warsztaty Terapii Zajęciowej w Skale	ul. Langiewicza 8, 32-043 Skala
3.	Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Powiatu Krakowskiego Filia w Skale	ul. Bohaterów Września 42, 32-043 Skala
4.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	ul. Słowackiego 20, 30-037 Kraków
5.	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności	
6.	Powiatowy Urząd Pracy	ul. Mazowiecka 21, 30-019 Kraków
7.	Urząd Pracy Powiatu Krakowskiego Filia w Słomnikach	ul. Kościuszki 64, 32-090 Słomniki
8.	Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieścia III Wydział Rodzinny i Nieletnich	ul. Przy Rondzie 7, 31-547 Kraków
9.	I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich	ul. Przy Rondzie 6, 31-547 Kraków
10.	II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych	
11.	Komisariat Policji w Skale	ul. Langiewicza 6, 32-043 Skala
12.	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej	ul. Piastowska 32, 30-070 Kraków

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sułoszowej.

Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Powiatu Krakowskiego Filia w Skale w roku szkolnym 2019/2020 udzieliła wsparcia 186 dzieciom z terenu gminy Sułoszowa, głównie w formie diagnoz i konsultacji. Pracownicy poradni udzielali uczniom wskazówek do pracy w domu oraz porad wychowawczych rodzicom, w niektórych przypadkach dzieci kierowano na psychoterapię do placówek specjalistycznych. Ponadto, specjaliści z PPP objęli 8 uczniów z gminy Sułoszowa neuroterapią EEG – Biofeedback.

Najczęstszymi problemami, z jakimi do Poradni zgłaszali się rodzice i uczniowie, były trudności dydaktyczne i wychowawcze oraz problemy emocjonalne.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krakowie Dział Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Skawinie w odniesieniu do mieszkańców gminy realizuje m.in. zadania w zakresie pieczy zastępczej. Na terenie gminy funkcjonują: jedna spokrewniona rodzina zastępcza, pod opieką której przebywa jedno dziecko spoza terenu gminy, oraz trzy zawodowe rodziny zastępcze, które swoją opieką obejmują dzieci spoza gminy Sułoszowa. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące działalności PCPR-u.

Tabela 37. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	1	–	–
liczba dzieci z gminy adoptowanych	–	–	–
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	–	–	–
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	–	–	–
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	1	1	1
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	–	–	–
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	1	1	1
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	1	–	–

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Krakowie Działu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej z siedzibą w Skawinie.

13. BEZROBOCIE

Sytuacja na rynku pracy w gminie Sułoszowa w latach 2018-2020 była zmienna, bowiem wahała się liczba zarejestrowanych w urzędzie pracy osób bezrobotnych. Liczba kobiet, które w 2018 r. stanowiły połowę, a w latach 2019-2020 stanowiły większość ogółu osób pozostających bez pracy, także ulegała wahaniom. Podobnie wahał się udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w trakcie rozpatrywanego okresu. Dane w tym zakresie zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 38. Stan bezrobocia w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób w wieku produkcyjnym	3 472	3 441	3 419
liczba bezrobotnych w gminie ogółem	76	73	93
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	38	35	42
udział ogólnej liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	2,19%	2,12%	2,72%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Krakowie.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2018-2020 w powiecie krakowskim, województwie małopolskim i w kraju.

Tabela 39. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i w kraju w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
stopa bezrobocia w powiecie krakowskim	4,3%	3,7%	5,4%
stopa bezrobocia w województwie małopolskim	4,7%	4,1%	5,3%
stopa bezrobocia w kraju	5,8%	5,2%	6,2%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Krakowie i Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2018-2019 powiat krakowski charakteryzował się niższą w stosunku do województwa małopolskiego, jak i w stosunku do kraju stopą bezrobocia, natomiast w 2020 r. skala bezrobocia w powiecie krakowskim była nadal niższa niż w kraju, ale nieco wyższa niż w województwie małopolskim. Zarówno w województwie, powiecie, jak i w kraju poziom bezrobocia ulegał wahaniom w trakcie rozpatrywanego okresu.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, wykształcenia i stażu pracy. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2020 r. dla gminy Sułoszowa przedstawia poniższa tabela.

Tabela 40. Bezrobotni w gminie na koniec 2020 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, wykształcenia i stażu pracy

wiek	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
18-24 lata	22	8	36,4%
25-34 lata	31	16	51,6%

35-44 lata	13	10	76,9%
45-54 lata	16	5	31,3%
55-59 lat	7	3	42,9%
60 lat i więcej	4	X	x
czas pozostawania bez pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
do 1 miesiąca	10	6	60,0%
1-3 miesiące	11	5	45,5%
3-6 miesięcy	13	5	38,5%
6-12 miesięcy	19	5	26,3%
12-24 miesiące	18	11	61,1%
powyżej 24 miesięcy	22	10	45,5%
wykształcenie	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
wyższe	15	14	93,3%
policealne i średnie zawodowe	25	12	48,0%
średnie ogólnokształcące	8	5	62,5%
zasadnicze zawodowe	27	7	25,9%
gimnazjalne i niższe	18	4	22,2%
staż pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
bez stażu	12	6	50,0%
do 1 roku	21	9	42,9%
1-5 lat	27	10	37,0%
5-10 lat	18	11	61,1%
10-20 lat	8	3	37,5%
20-30 lat	3	2	66,7%
30 lat i więcej	4	1	25,0%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Krakowie.

Na koniec 2020 r. wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 25-34 lata, osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, osoby ze stażem pracy od 1 roku do 5 lat oraz osoby pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy. Najmniej bezrobotnych w 2020 r. było w następujących grupach: osób ze

stażem pracy od 20 do 30 lat, osób w wieku powyżej 60 lat, osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym oraz osób pozostających bez pracy do 1 miesiąca.

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym, osób w wieku 35-44 lata, osób ze stażem pracy od 20 do 30 lat oraz osób pozostających bez pracy od 12 do 24 miesięcy.

Wśród ogółu bezrobotnych 82 osoby (w tym 37 kobiet) znalazło się w szczególnej sytuacji na rynku pracy – 41 osób (15 k.) było w wieku do 30. roku życia, w tym 22 osoby (8 k.) do 25. roku życia, 45 osób (21 k.) było długotrwale bezrobotnych, 17 osób (6 k.) było w wieku powyżej 50 lat, 16 osób (13 k.) posiadało co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 lat, 5 osób było niepełnosprawnych.

Tabela 41. Bezrobotni w gminie na koniec 2020 r. według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy

rodzaj działalności ostatniego miejsca pracy	liczba bezrobotnych	liczba ofert pracy
przetwórstwo przemysłowe	11	0
budownictwo	8	8
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	15	1
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	5	0
transport i gospodarka magazynowa	6	1
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2	0
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	3	0
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3	7
edukacja	0	3
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2	0
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2	0
pozostała działalność usługowa	6	0
działalność niezidentyfikowana	5	0

Dane Powiatowego Urzędu w Krakowie.

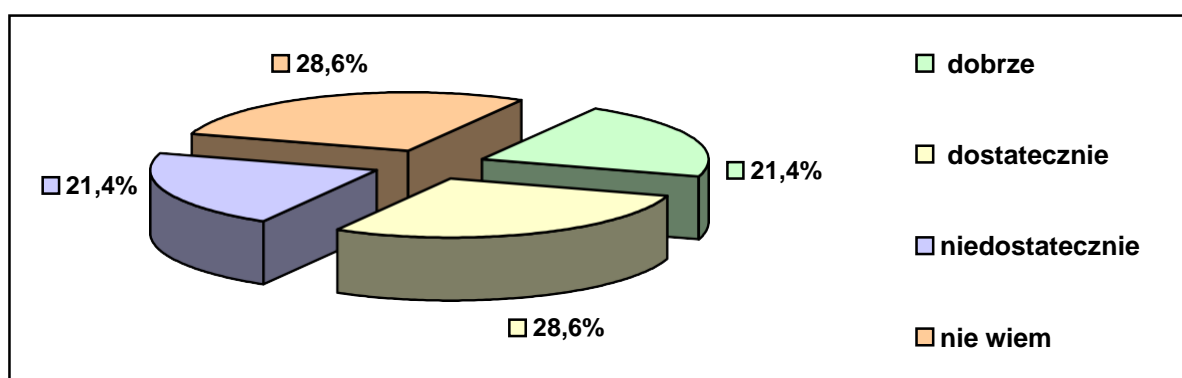
Na koniec 2020 r. wśród bezrobotnych w gminie dominowały osoby, dla których ostatnimi miejscami pracy były podmioty gospodarcze funkcjonujące w takich działach, jak: handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli (15 osób), przetwórstwo przemysłowe (11 osób) oraz budownictwo (8 osób).

Na koniec 2020 r. dla osób bezrobotnych najwięcej ofert pracy dostępnych było w sektorze budownictwa (8 ofert), administracji publicznej, obrony narodowej i obowiązkowych zabezpieczeń społecznych (7) oraz edukacji (3).

W gminie Sułoszowa bezrobocie było szóstym, biorąc pod uwagę liczbę rodzin, powodem przyznawania pomocy społecznej. W ostatnich latach jego poziom ulegał wahaniom, ale skutki wyższego poziomu tego zjawiska w latach wcześniejszych są nadal odczuwane w rodzinach, szczególnie tych najuboższych, gdzie pojawiły się uzależnienia, konflikty, problemy wychowawcze. Zjawiska te, występujące długotrwale, prowadzą do ich rozpadu, a niektórzy członkowie takich rodzin zmuszeni są szukać pomocy w wyspecjalizowanych instytucjach.

Uczestników przeprowadzonego na potrzeby niniejszego opracowania badania poproszono o ocenę realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania bezrobociu. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 9. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Połowa ankietowanych pozytywnie oceniła działania realizowane w gminie w zakresie przeciwdziałania bezrobociu. Ponad 28% badanych uznało je za dostateczne, z kolei 21,4% badanych oceniło je jako dobre. Jednocześnie ponad 21% respondentów stwierdziło, że są one niedostateczne. Działania tych nie potrafiło ocenić 28,6% pytanych.

14. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność to zjawisko społeczne polegające na braku domu lub miejsca stałego pobytu gwarantującego jednostce lub rodzinie poczucie bezpieczeństwa, zapewniającego ochronienie przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zaspokojenie podstawowych potrzeb na poziomie uznawanym w danym

społeczeństwie za wystarczający. Natura bezdomności wyklucza zamkniętą i jednoznaczną klasyfikację jej przyczyn, ponieważ doprowadza do niej cały zespół nakładających się na siebie sił sprawczych, zespół postaw, zachowań determinowanych predyspozycjami osobowościowymi, którym sprzyjają sytuacje społeczne i sposób funkcjonowania służb socjalnych.

Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z terenu gminy świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sułoszowej. W latach 2018-2020 wsparcia z powodu bezdomności nie udzielano.

15. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w art. 41 nakłada na samorzady lokalne szereg zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. Na sfinansowanie realizacji tych zadań zapewniono dodatkowe środki z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych. Poniższa tabela prezentuje dane na temat wielkości środków uzyskanych z opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu oraz środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę w gminie Sułoszowa.

Tabela 42. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2018-2020

rodzaj	wartość w zł		
	2018	2019	2020
opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu	66 532,12	69 413,07	70 197,93

Dane Urzędu Gminy Sułoszowa.

Tabela 43. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2018-2020 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie

wielkość wydatków (w zł)	2018	2019	2020
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	30 822,32	30 205,36	18 730,55
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	5 000,00	6 000,00	6 000,00
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	–	1 300,00	–
razem	35 822,32	37 505,36	24 730,55

Dane Urzędu Gminy Sułoszowa.

W latach 2018-2020 wysokość kwot uzyskiwanych z opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie Sułoszowa stale rosła. Z kolei wysokość kwot

przeznaczanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie Sułoszowa ulegała wahaniom.

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności GKRPA w Sułoszowej przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 44. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2018-2020

	2018	2019	2020
liczba osób zaangażowanych w prace GKRPA	7	7	7

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sułoszowej.

Tabela 45. Działalność GKRPA w latach 2018-2020 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	13	10	12
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	1	1	1

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sułoszowej.

W latach 2018-2020 liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu, wahała się i wyniosła odpowiednio: 13, 10 i 12 osób. W analizowanym okresie Komisja występowała z wnioskami do sądu o podjęcie obowiązkowego leczenia odwykowego wobec 1 osoby w każdym roku analizy.

Tabela 46. Działania podjęte w gminie przez GKRPA w latach 2018-2020 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	12	5	4
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o przestępstwie	0	0	0

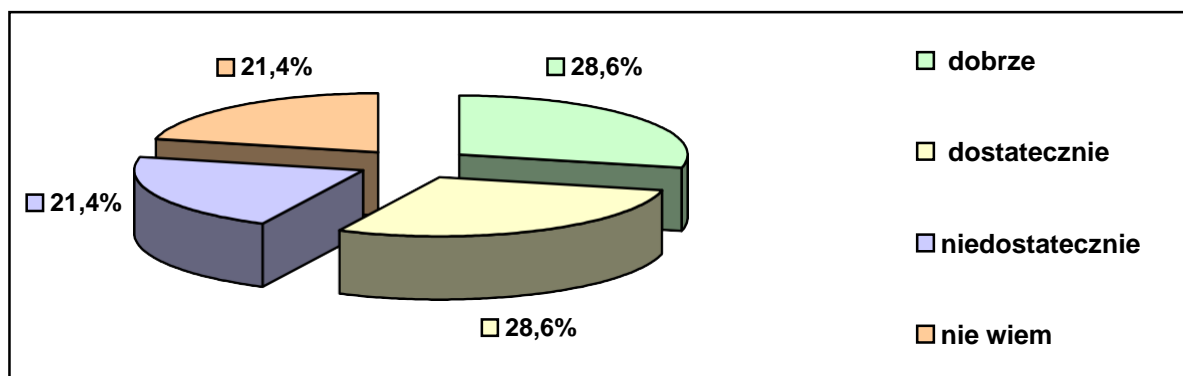
Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sułoszowej.

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, to w analizowanym okresie GKRPA kontaktowała się z 12 osobami w 2018 r., z 5 osobami w 2019 r. i z 4 osobami w 2020 r. dotkniętymi tym problemem. W latach

2018-2020 GKRPA nie składała do prokuratury zawiadomień o przestępstwie przeciwko sprawcom przemocy w rodzinie.

O ocenę działań, jakie prowadzone są w gminie w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom, zapytano uczestników badania. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ujęto w wykresie zamieszczonym poniżej.

Wykres 10. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom?

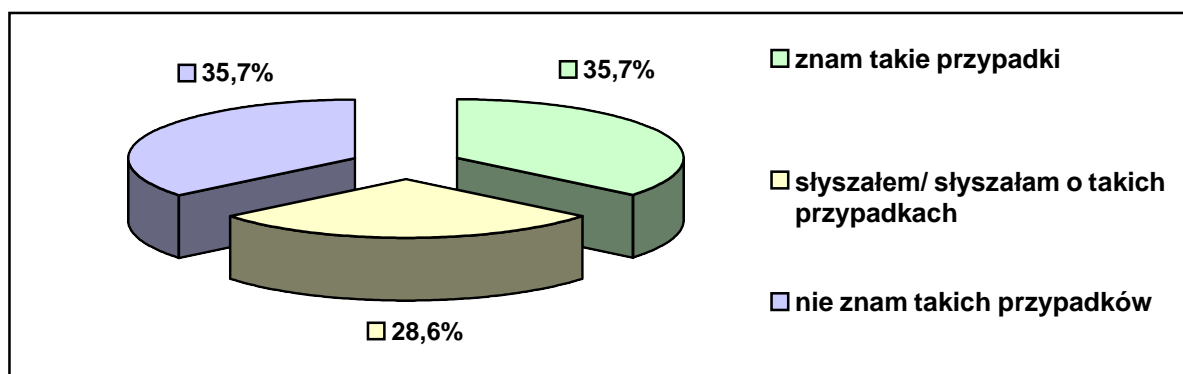

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym

Według 57,2% badanych działania przeciwdziałające uzależnieniom są dobre lub dostateczne. Jednak 21,4% ankietowanych uznało je za niedostateczne i taki sam odsetek respondentów nie przedstawił opinii w tej sprawie.

W przeprowadzonym badaniu ankietowani odnieśli się także do styczności pośredniej lub bezpośredniej z osobami doświadczającymi lub stosującymi przemoc. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 11. Czy zna Pani/Pan przypadki przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?

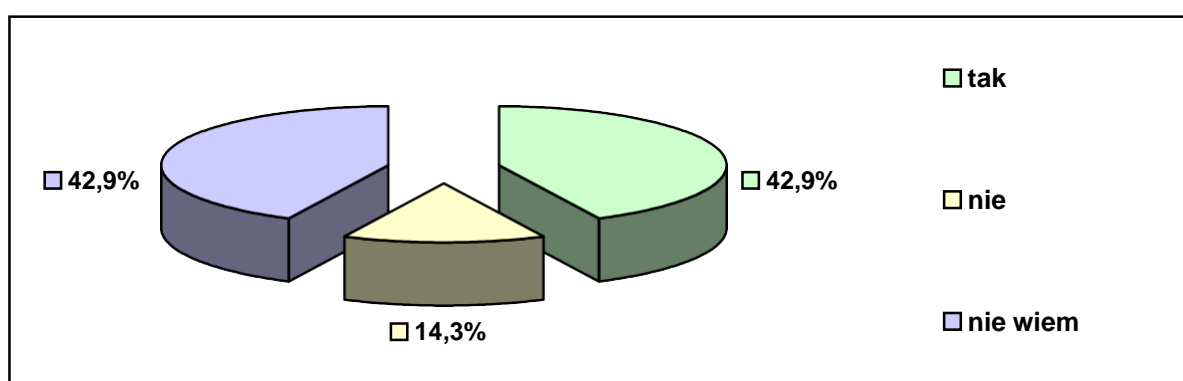
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Bardzo niepokojąco przedstawiają się wyniki odpowiedzi na to pytanie, bowiem 64,3% respondentów twierdzi, iż zna lub słyszało o przypadkach stosowania

przemocy w rodzinie. Jednocześnie 35,7% ankietowanych odpowiedziało, że takich przypadków nie zna.

Oceniając ryzyko nasilania się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy, 42,9% badanych odpowiedziało twierdząco. Według 14,3% ankietowanych takie ryzyko nie istnieje. Wysoki odsetek (42,9%) respondentów wskazał na odpowiedź „nie wiem”, co może świadczyć o braku świadomości części badanej społeczności co do zagrożenia tym zjawiskiem. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 12. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilania się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Przeciwdziałanie problemom przemocy w rodzinie umożliwiającą i normującą odpowiednie akty prawne, a do podstawowych w tym zakresie należy ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 31 marca 2011 r. w sprawie procedury przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie. W ujawnionych przypadkach stosowania przemocy w rodzinie lub uzasadnionego podejrzenia, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy, wdrażana i prowadzona jest procedura „Niebieskiej Karty”. Obejmuje ona ogół czynności podejmowanych w celu zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie w gminie, a wszystkie te działania koordynuje Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Funkcjonowanie w gminie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie reguluje nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z 2010 roku. Zadaniem Zespołu jest podejmowanie działań mających na

celu ochronę osób doznających przemocy w rodzinie w tym realizacją procedury „Niebieskie Karty”. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele policji, ośrodka pomocy społecznej, oświaty, ochrony zdrowia, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, prokuratury czy organizacji pozarządowych. Głównym zadaniem Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań wymienionych podmiotów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Głównym celem działalności Zespołu Interdyscyplinarnego jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia osób zagrożonych przemocą.

Dane dotyczące funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Sułoszowa prezentuje tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 47. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	9	9	9
liczba spotkań ZI w ciągu roku	4	4	3
liczba spotkań grup roboczych	68	33	22
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	12	9	6
w tym sporządzone przez Policję	11	8	5
w tym sporządzonych przez pracowników socjalnych	1	1	0
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	13	6	2
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	7	1	1
liczba spraw sądowych	–	–	–
liczba skierowanych aktów oskarżenia	5	1	1
umorzonych	0	3	1

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Sułoszowa.

Zakończenie procedury „Niebieskie Karty” następuje w przypadku ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy albo rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie pomoc świadczy również Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Wsparcia z powodu alkoholizmu udzielono 15 rodzinom (34 osobom w rodzinach) w 2018 r., 8 rodzinom (21 osobom w rodzinach) w 2019 r. i 9 rodzinom (18 osobom w rodzinach) w 2020 r. Pomocy z powodu narkomanii w rozpatrywanym okresie nie udzielono. Wsparcie ze

względu na przemoc w rodzinie przyznano 3 rodzinom (17 osobom w rodzinach) w 2018 r. oraz 1 rodzinie (6 osobom w rodzinie) w 2019 r.

Ponadto w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, jak również Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w placówkach oświatowych realizowane były liczne przedsięwzięcia profilaktyczne i dydaktyczne w formie kampanii, programów, szkoleń, spektakli i pogadarek oraz konkursów, imprez kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych promujących zdrowy styl życia, a w ramach alternatywnych form spędzania czasu wolnego zajęć sportowych. Wykorzystano także materiały edukacyjno-informacyjne (ulotki, plakaty, broszury).

W gminie Sułoszowa jednostką wsparcia dla osób uzależnionych lub dotkniętych przemocą w rodzinie jest (obok GOPS-u, GKRPA i ZI) Punkt Informacyjno-Konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz osób uwikłanych w przemoc.

Tabela 48. Wykaz jednostek i grup wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, funkcjonujących na terenie gminy w 2020 r.

lp.	nazwa	adres
1.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Krakowska 139, 32-045 Sułoszowa
2.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	
3.	Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,	
4.	Punkt Informacyjno-Konsultacyjny	
5.	Punkt Informacji, Wsparcia i Pomocy dla Osób Doznających Przemocy w Rodzinie	

Dane Urzędu Gminy Sułoszowa.

Mieszkańcy gminy mogą też korzystać ze wsparcia jednostek powiatowych funkcjonujących przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sułoszowej – Punktu Informacji, Wsparcia i Pomocy dla Osób Doznających Przemocy w Rodzinie oraz Punktu Nieodpłatnej Pomocy Prawnej prowadzonego przez Fundację Rozwoju Przedsiębiorczości „Consilium”.

16. SYTUACJA DZIECKA

Analiza sytuacji dziecka w gminie została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach

systemu oświaty. Badanie to pozwoliło zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informacje na temat prowadzonych w placówkach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych. Do analizy przedłożono 4 ankiety – wypełnione przez pedagogów szkolnych i dyrektorów placówek systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy:

- Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Jana Pawła II w Sułoszowej (liczba uczniów: 205, liczba nauczycieli: 32),
- Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Batalionów Chłopskich w Sułoszowej (liczba uczniów: 134, liczba nauczycieli: 20),
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Wielmoży (liczba uczniów: 135, liczba nauczycieli: 20),
- Zespół Placówek Oświatowych w Woli Kalinowskiej Szkoła Podstawowa im. Władysława Szafera (liczba uczniów: 34, liczba nauczycieli: 15).

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, iż wszystkie placówki zatrudniają pedagoga i doradcę zawodowego, uczniowie trzech szkół mogą korzystać z porad logopedy, a opiekę pielęgniarską zapewnia jedna placówka. Uczniowie wszystkich szkół korzystają z sali gimnastycznej i boiska sportowego, mają także zapewniony dostęp do Internetu. W ani jednej placówce nie utworzono klas lub grup integracyjnych. Trzy z badanych szkół prowadzą także dożywianie uczniów. W analizowanym roku szkolnym z bezpłatnych posiłków skorzystało 18 dzieci. Wszystkie szkoły zapewniają opiekę w ramach zajęć świetlicowych, natomiast trzy z nich także nauczanie indywidualne. Placówki oświatowe oferują zajęcia przeznaczone dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wymieniono wśród nich zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, socjoterapeutyczne, rewalidacyjne, surdopedagogiczne, indywidualne zajęcia lekcyjne, terapię pedagogiczną oraz wczesne wspomaganie rozwoju dziecka.

Zajęcia dodatkowe proponowane w szkole

Szkoły z terenu gminy mają w swojej ofercie zajęcia dodatkowe. Znalazły się wśród nich rozliczne koła rozwijające zainteresowania i predyspozycje uczniów: koła przedmiotowe, artystyczne, literackie, biblioteczne, sportowe, SKS, krajoznawczo-turystyczne oraz zajęcia rozwijające uzdolnienia, a także projekty „Małopolskie talenty” i „Kompetencje kluczem do sukcesu”.

Problemy w otoczeniu szkolnym i rodzinnym uczniów

Uczestnicy badania stwierdzali występowanie negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych w społeczności uczniowskiej oraz dysfunkcji i patologii w otoczeniu domowym dzieci/uczniów, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, identyfikowano w dwojaki sposób: wypełniając zamknięte katalogi obejmujące 12 i 6 zmiennych oraz odpowiadając na pytania o charakterze otwartym, określając subiektywnie stopień natężenia występujących problemów w ciągu trzech ostatnich lat. Uzyskane na podstawie analizy ankiet informacje prezentują poniższe tabele.

Tabela 49. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2019/2020

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	obecność poszczególnych zjawisk		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	1	5	3
sięganie po alkohol	–	–	4
sięganie po narkotyki	–	–	4
niszczenie mienia szkolnego	1	7	3
kradzieże na terenie szkoły	–	–	4
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	1	3	3
udział w grupach negatywnych	–	–	4
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	3	10	1
autoagresja	–	–	4
ucieczki z domu	–	–	4
przestępczość ujawniona	–	–	4
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	2	3	2

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Tabela 50. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach dzieci/uczniów w roku szkolnym 2019/2020

dysfunkcje i patologie w rodzinach	liczba ujawnionych przypadków
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia	3

gospodarstwa domowego	
zaniedbanie	–
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	2
przemoc w rodzinie	1
wykorzystywanie seksualne dzieci	–
przestępczość	–

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych i wychowawczych gminy.

W otoczeniu szkolnym uczniów odnotowano 10 przypadków agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, 7 przypadków niszczenia mienia szkolnego, 5 przypadków palenia papierosów oraz po 3 przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego i dyskryminacji w grupie rówieśniczej. Wśród dysfunkcji i patologii ujawnionych w środowisku rodzinnym uczniów placówek oświatowych stwierdzono 3 przypadki bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, 2 przypadki uzależnień oraz 1 przypadek przemocy w rodzinie.

Przedstawiciel jednej spośród badanych placówek nie zauważył wzrostu negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych wśród uczniów w ciągu ostatnich trzech lat, kolejni dwaj ankietowani nie byli w stanie stwierdzić, czy taki wzrost nastąpił, zaś jeden uczestnik badania taki wzrost w analizowanym okresie dostrzegł. Zdaniem respondenta dotyczy to w szczególności braku empatii, zachowań agresywnych – naśmiewania się oraz znęcania się psychicznego i fizycznego nad rówieśnikami.

Jeśli chodzi o przypadki dysfunkcji występujących w rodzinach uczniów, to trzech badanych miało trudności z jednoznaczną odpowiedzią na to pytanie, zaś w opinii przedstawiciela jednej placówki w ciągu trzech ostatnich lat nastąpił wzrost liczby zjawisk patologicznych i przypadków dysfunkcji, zwłaszcza jeśli chodzi o agresywne zachowania, przemoc psychiczną i brak empatii.

Współpraca placówek z rodzicami uczniów przybiera różne formy i została oceniona pozytywnie przez wszystkich uczestników badania.

Współpraca placówek z instytucjami i organizacjami jest zdaniem przedstawicieli szkół zadowalająca. Do podmiotów, z którymi placówki najczęściej współpracują, uczestnicy badania zaliczyli: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne w Skale i Krakowie, Urząd Gminy, Urząd Marszałkowski, Centrum Kultury, Biblioteki w Sułoszowej i Olkuszu, kuratorów

sądowych, Policję, Sąd Rejonowy Wydział III Rodzinny i Nieletnich, ośrodek zdrowia, parafie, Ochotniczą Straż Pożarną, Koła Gospodyń Wiejskich, sołectwa, Ojcowski Park Narodowy, Stowarzyszenie Sportowo-Ludowe „Wielmożanka”, Ogólnopolską Sieć Edukacyjną, Zamek Pieskowa Skała, Uniwersytet Jagielloński – Wydział Chemii oraz Rodzinę Szkół im. Jana Pawła II.

Pomoc, jaką placówki oferują uczniom z rodzin ubogich, opiera się o współpracę z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i polega przede wszystkim na zapewnieniu bezpłatnego dożywiania w formie obiadów, jak również pomocy materialnej o charakterze socjalnym w formie stypendium socjalnego, szkolnego oraz naukowego, ponadto dofinansowania wycieczek i wyjazdów, zwolnienia ze składki na ubezpieczenia, a także udostępniania sprzętu komputerowego do nauki zdalnej.

Pomoc, jaką placówki oferują uczniom z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień, przemocy w rodzinie przebiega we współpracy z instytucjami pomocowymi. Umożliwiany jest kontakt ze specjalistami – pedagogami, psychologami, zapewniana jest informacja o dostępnych formach pomocy i odpowiednich instytucjach pomocowych. Uczniowie mogą również korzystać z porad i wsparcia pedagogów szkolnych, dyrektorów oraz nauczycieli i wychowawców. W placówkach oświatowych organizowane są spotkania z funkcjonariuszami Policji i kuratorami, prowadzona jest także pedagogizacja rodziców.

Poprawa funkcjonowania placówek oraz efektywności procesu kształcenia i wychowania wymaga, zdaniem uczestników badania, zwiększenia liczby godzin pracy pedagogów szkolnych, zatrudnienia psychologów i zapewnienia dostępu do pomocy psychologicznej na terenie placówek, organizowania zarówno dla uczniów, jak i rodziców spotkań, warsztatów i pogadarek ze specjalistami oraz osobami, które są autorytetami dla młodzieży, a także imprez integrujących środowisko szkolne.

17. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

SYTUACJA OSÓB STARSZYCH

Z analizy danych dotyczących sytuacji demograficznej gminy Sułoszowa wynika, że w latach 2018-2020 liczba osób w wieku poprodukcyjnym stale rosła,

analogicznie wzrastał udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności gminy. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 51. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba mieszkańców gminy ogółem	5 822	5 773	5 783
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 175	1 200	1 210
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności gminy	20,2%	20,8%	20,9%

Dane Urzędu Gminy Sułoszowa.

Przytoczone dane pozwalają na sformułowanie wniosku, iż społeczność gminy wpisuje się w obserwowane w kraju demograficzne i powoli zaczyna się starzeć. Starzenie się społeczeństwa powoduje konieczność dokonania zmian organizacyjnych w funkcjonowaniu rodzin zobligowanych moralnie i prawnie do opieki nad członkiem rodziny, ale jest też istotną przesłanką do reorganizacji lokalnego rynku usług społecznych, z uwagi na konieczność dostosowania tych usług do potrzeb osób niesamodzielnych, niepełnosprawnych, wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

W ramach swojej działalności GOPS świadczy m.in. usługi opiekuńcze. Jest to szczególna forma pomocy kierowana przede wszystkim do osób starszych, chorych i samotnych. Usługi te polegają m.in. na pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych i pielęgnacji. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 52. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba rodzin	3	3	1
liczba osób łącznie w rodzinach	4	3	1

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sułoszowej.

Warto dodać, że na terenie gminy działa Klub Senior+ prowadzony przez Stowarzyszenie Klub Seniora „Pod Maczugą”, który umożliwia osobom starszym i samotnym udział w życiu społecznym poprzez rozwijanie aktywnych form spędzania czasu oraz integrację ze środowiskiem lokalnym. W organizowanych przez klub spotkaniach, zajęciach i warsztatach oraz imprezach kulturalnych i sportowych uczestniczy 40 członków.

Uzupełnieniem powyższych informacji są wypowiedzi pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym. Odpowiadając na pytanie,

jakie problemy najczęściej dotyczą osób starszych w gminie, respondenci wskazywali głównie na samotność, problemy komunikacyjne, niewystarczający dostęp do specjalistycznych usług i opieki medycznej oraz niskie dochody przyczyniające się do ubóstwa, a także brak odpowiedniej opieki.

Z przytoczonych opinii wynika, że mieszkańcy interesują się losem osób starszych, ankietowani dostrzegają różnego rodzaju problemy i trudności, jakie stoją przed seniorami, a których częstokroć nie są oni w stanie pokonać swoimi siłami. Świadomość tych utrudnień oraz ograniczeń związanych z wiekiem pozwoliła dokonać respondentom oceny zagrożenia seniorów marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz dostrzec braki w dotychczasowej ofercie pomocowej skierowanej do tej grupy.

Z wypowiedzi uzyskanych dla niniejszego badania wynika, iż większość respondentów stanowiły osoby przed 55. rokiem życia, a grupa wiekowa powyżej 65 lat, czyli najbardziej zainteresowana tą kwestią część mieszkańców gminy, nie była reprezentowana.

Z pewnością dla lepszego rozpoznania potrzeb seniorów w gminie należałoby przeprowadzić odpowiednie badania adresowane tylko i wyłącznie do tej grupy wiekowej, której opinii, z uwagi na dużą świadomość i wiedzę o bieżącej sytuacji osób starszych, należy wykorzystać w planowaniu oferty pomocowej na najbliższe lata.

SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sułoszowej wynika, że w latach 2018-2020 niepełnosprawność była drugim, pod względem liczby rodzin, powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie. Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby rodzin oraz liczby osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej świadczonej przez GOPS w latach 2018-2020.

Tabela 53. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba rodzin	35	33	24
liczba osób łącznie w rodzinach	74	66	48

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sułoszowej.

Należy dodać, że w 2020 r. GOPS przyznał 124 świadczenia w postaci dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka

niepełnosprawnego dla rodzin z terenu gminy. Ważnymi świadczeniami dla rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności były także zasiłki pielęgnacyjne i świadczenia pielęgnacyjne.

Warto również w tym miejscu przytoczyć informacje Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Krakowie dotyczące orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności (z uwzględnieniem orzeczonego stopnia niepełnosprawności) w odniesieniu do mieszkańców gminy Sułoszowa.

Tabela 54. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	5	4	4
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	61	58	68
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	6	13	11
w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	40	28	41
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	15	17	16

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Krakowie.

Osoby niepełnosprawne z terenu gminy Sułoszowa mogą korzystać również ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krakowie, które dysponuje środkami na rehabilitację społeczną i zawodową. W tabeli zamieszczonej poniżej zawarto dane dotyczące tego rodzaju pomocy.

Tabela 55. Dofinansowanie rehabilitacji przyznane mieszkańcom gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	5	10	2
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze	19	24 (w tym 1 sprzęt rehabilitacyjny)	16 (w tym 1 sprzęt rehabilitacyjny)
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano likwidację barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	1	2	4

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Krakowie.

Warto dodać, że w na terenie gminy funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy w Woli Kalinowskiej, prowadzony przez Fundację Wspierania Rozwoju Społecznego „Leonardo”. Placówka przeznaczona dla osób niepełnosprawnych z doświadczeniem choroby psychicznej i niepełnosprawnych intelektualnie dysponuje 30 miejscami. ŚDS oferuje usługi w zakresie treningów funkcjonowania w codziennym życiu oraz umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, treningów umiejętności spędzania czasu wolnego, poradnictwa psychologicznego, pomocy w załatwianiu spraw urzędowych, wsparcia w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, niezbędną opiekę oraz terapię ruchową.

Ponadto osoby niepełnosprawne z terenu gminy Sułoszowa korzystają z pomocy instytucji spoza gminy:

- Dom Pomocy Społecznej w Ojcowie – placówka przeznaczona dla 80 mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie, w 2020 r. wsparciem objęto 1 mieszkańca gminy Sułoszowa,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej w Skale – jednostka realizuje zadania w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej zmierzającej do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności, niezbędnych do prowadzenia przez osobę niepełnosprawną niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia – na miarę jej indywidualnych możliwości. W 2020 r. w zajęciach WTZ uczestniczyło 5 mieszkańców z gminy Sułoszowa.

Mieszkańcy Gminy Sułoszowa korzystają również z programów zewnętrznych jak Małopolski Tele -Anioł. Głównym celem projektu jest poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez realizację działań na rzecz rozwoju usług opiekuńczych i sąsiedzkich w miejscu zamieszkania oraz usług wykorzystujących nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne, które umożliwią osobom niesamodzielnym jak najdłuższe bezpieczne pozostanie w ich środowisku; w ramach tego programu 16 osób otrzymało opaski bezpieczeństwa i wsparcie w zakresie usług teleopiekuńczych, ponadto 4 osoby otrzymały dodatkowe wsparcie w zakresie sąsiedzkich usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania.

Kolejnym zewnętrznym programem, z którego mają możliwość skorzystać mieszkańcy gminy jest asystent osobisty osoby niepełnosprawnej. Z programu skorzystało 9 osób z gminy Sułoszowa. Głównym celem programu jest wprowadzenie usługi asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla osób z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami konieczności stałej lub

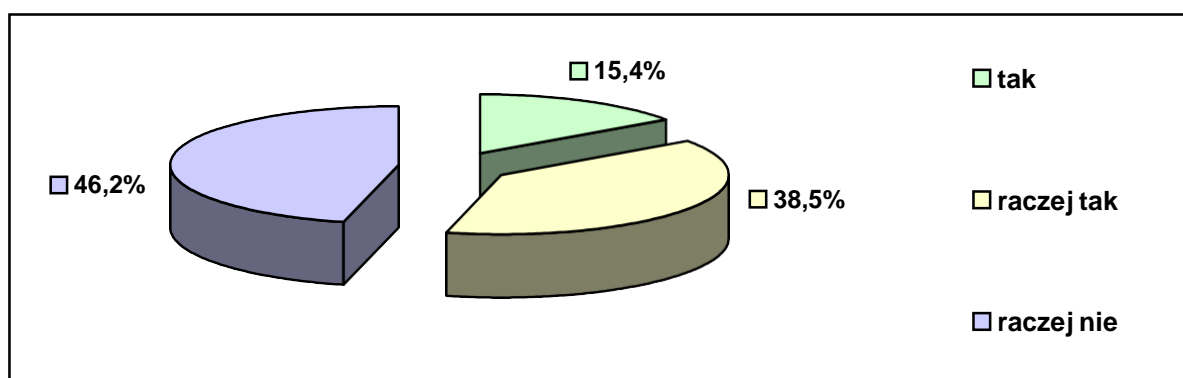
długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Uzupełnieniem powyższych informacji są wypowiedzi pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym. W ankiecie zapytano mieszkańców o problemy, jakie najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie. W odpowiedzi wymieniano bariery architektoniczne, utrudniony dostęp do odpowiednich środków komunikacji publicznej przystosowanych do transportu osób niepełnosprawnych, niewystarczający dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej i usług rehabilitacyjnych oraz brak miejsc spotkań i bezradność.

Większość respondentów biorących udział w badaniu ankietowym zauważa obecność osób niepełnosprawnych w środowisku. Mieszkańcy dostrzegają też niedostatki w specjalistycznej opiece oraz braki w infrastrukturze, upatrując w tych sferach źródła problemów, z którymi borykają się osoby dotknięte niepełnosprawnością.

Pragnąc poznać opinie mieszkańców na temat sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych, w badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania sformułowano pytanie odnoszące się do uwzględniania bądź nie potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych w działaniach realizowanych na terenie gminy. Według 53,9% uczestników badania w działaniach realizowanych w gminie raczej uwzględnia się lub uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych, ale jednocześnie 46,2% badanych nie podziela tej opinii. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

18. SEKTOR POZARZĄDOWY, KOŚCIOŁY

W 2020 r. na terenie gminy Sułoszowa funkcjonowało 16 organizacji pozarządowych. Samorząd podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę zlecenia organizacjom realizacji zadań własnych, dofinansowywania działalności statutowej organizacji, wsparcia rzeczowego i lokalowego oraz doradztwa i konsultacji. Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie gminy zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 56. Wykaz organizacji pozarządowych w gminie w 2020 r.

lp.	nazwa organizacji	charakterystyka prowadzonych działań
1.	Stowarzyszenie Klub Seniora „Pod Maczugą”, ul. Krakowska 8, 32-045 Sułoszowa	– działalność w zakresie poprawy jakości życia osób starszych
2.	Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży, ul. Bankowa 6, 32-045 Sułoszowa	– działalność realizująca środowiskowy model leczenia – w ramach reformy psychiatrii dzieci i młodzieży
3.	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Jurajska Kraina” (Sułoszowa – Gmina Członkowska), ul. Szkolna 4, 32-043 Skąła	– działalność na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, realizacja planu komunikacji
4.	Środowiskowy Dom Samopomocy Wola Kalinowska ul. Szkolna 12, 32-045 Sułoszowa	– podnoszenie jakości życia i tworzenie oparcia społecznego uczestnikom czyli osobom niepełnosprawnym z doświadczeniem choroby psychicznej i niepełnosprawnych intelektualnie
5.	Stowarzyszenie Sportowo-Ludowe „Wielmożanka”, ul. Krótka 57, 32-045 Sułoszowa	– popularyzacja kultury fizycznej i sportu, promocja aktywności fizycznej,
6.	Ludowy Klub Sportowy „Prądnik”, ul. Szkolna 9, 32-045 Sułoszowa	– propagowanie zdrowego stylu życia
7.	Ochotnicza Straż Pożarna Sułoszowa I, ul. Krakowska 135, 32-045 Sułoszowa	– prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom,
8.	Ochotnicza Straż Pożarna Sułoszowa II, ul. Olkuska 139, 32-045 Sułoszowa	– udział w akcjach ratowniczych,
9.	Ochotnicza Straż Pożarna Sułoszowa III, ul. Olkuska 361, 32-045 Sułoszowa	– działanie na rzecz ochrony środowiska,
10.	Ochotnicza Straż Pożarna Wielmoża, ul. Szkolna 9, 32-045 Sułoszowa	– czynne włączanie się w organizację imprez kulturalnych i sportowych

11.	Ochotnicza Straż Pożarna Wola Kalinowska, ul. Jurajska 33, 32-045 Wola Kalinowska	
12.	Koło Gospodyń Wiejskich Sułoszowa I, ul. Krakowska 135, 32-045 Sułoszowa	– działania na rzecz poprawy sytuacji społeczno-zawodowej kobiet wiejskich, – wspieranie rozwoju terenów wiejskich, – kultywowanie i promowanie tradycji ludowych, – udział w organizowanych imprezach promujących regionalną kulturę, sztukę kulinarną i zwyczaje
13.	Koło Gospodyń Wiejskich Sułoszowa II, ul. Olkuska 139, 32-045 Sułoszowa	
14.	Koło Gospodyń Wiejskich Sułoszowa III, ul. Olkuska 361, 32-045 Sułoszowa	
15.	Koło Gospodyń Wiejskich Wielmoża, ul. Szkolna 9, 32-045 Sułoszowa	
16.	Koło Gospodyń Wiejskich Wola Kalinowska, ul. Jurajska 33, 32-045 Sułoszowa	

Dane Urzędu Gminy Sułoszowa.

Mieszkańcy gminy Sułoszowa w roku 2020 należeli do 3 parafii Kościoła rzymskokatolickiego: Sułoszowa, Zadroże oraz Sąspów. W parafii Sułoszowa funkcjonują 3 kaplice filialne Kościoła rzymskokatolickiego. Poniższa tabela przedstawia ich wykaz.

Tabela 57. Parafie rzymskokatolickie na terenie gminy

lp.	nazwa	adres
1.	Parafia pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Sułoszowej - przygotowanie do małżeństwa, prekany - kolonie organizowane przez księży - koło biblijne - schola młodzieżowa i dziecięca - działalność charytatywna Kaplica pw. NMP Królowej Polski w Sułoszowej III Kaplica w domu zakonnym Zgromadzenia Sióstr Kanoniczek Ducha Świętego de Saxia	ul. Bp Miłostawa Kołodziejczyka 14, 32-045 Sułoszowa ul. Olkuska, Sułoszowa III, 32-045 Sułoszowa ul. Bp Miłostawa Kołodziejczyka 14, 32-045 Sułoszowa
2	Parafia pw. Świętego Marcina w Zadrożu -schola „Mocni Sercem” -Apostolat „Margaretka” - służba liturgiczna -żywy różaniec Kaplica pw. św. Kazimierza Parafii Rzymsko-Katolickiej w Zadrożu	Zadroże 78, 32-353 Zadroże ul. Szkolna 11, Wielmoża 32-045 Sułoszowa
3	Parafia pw. Świętej Katarzyny w Sąspowie -schola młodzieżowa - szkolne koło biblijne -działalność charytatywna Kaplica pw. Miłosierdzia Bożego w Woli Kalinowskiej	Sąspów 30, 32-048 Jerzmanowice Wola Kalinowska, ul. Jurajska, 32-045 Sułoszowa

Dane Urzędu Gminy Sułoszowa.

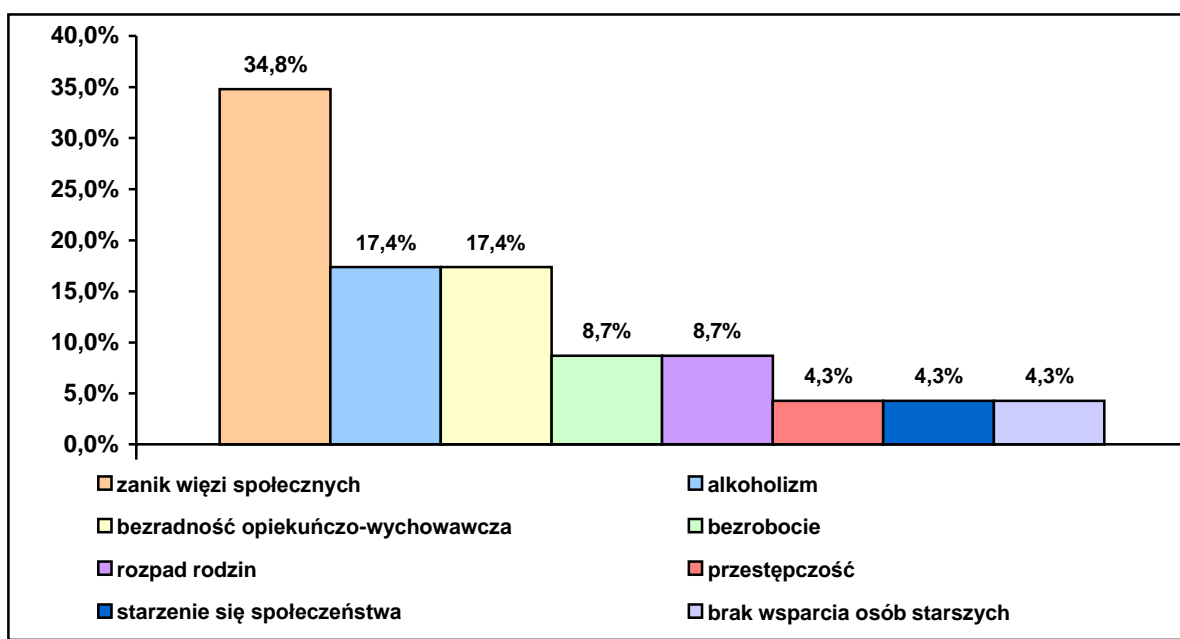
Parafie z terenu gminy Sułoszowa należą do dekanatu Sułoszowa w diecezji sosnowieckiej.

19. PROBLEMY WSKAZANE PRZEZ MIESZKAŃCÓW, DIALOG SPOŁECZNY

Uczestników badania ankietowego przeprowadzonego na potrzeby skonstruowania niniejszego dokumentu poproszono także o wskazanie problemów bądź niekorzystnych zjawisk, które są w gminie najbardziej widoczne. Pytanie miało charakter półotwarty z możliwością dokonania wielokrotnego wyboru. Respondentów poproszono również o ocenę komunikacji z władzami samorządowymi i ocenę poziomu zadowolenia z faktu zamieszkiwania na terenie gminy.

Wśród problemów i niekorzystnych zjawisk, które najbardziej uwidaczniają się w gminie, respondenci najczęściej wskazywali zanik więzi społecznych, alkoholizm i bezradność opiekuńczo-wychowawczą. W dalszej kolejności wymieniali bezrobocie oraz rozpad rodzin, a także przestępczość, starzenie się społeczeństwa i brak wsparcia osób starszych. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 14. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie?

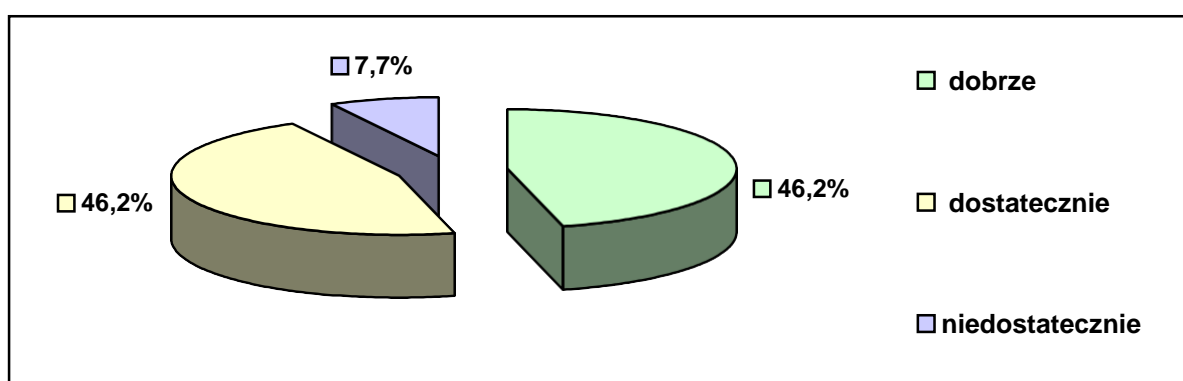
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania i inicjatywy, jakie należałoby podjąć w gminie, aby integrować i aktywizować społeczność lokalną. Odpowiadając, ankietowani szczególny nacisk położyli na konieczność organizowania imprez integracyjnych (festynów), wydarzeń kulturalnych, rekreacyjno-sportowych promujących zdrowy styl życia oraz pikników

profilaktycznych, a także rozszerzenia oferty zajęć w Centrum Kultury, szczególnie skierowanych do najmłodszych mieszkańców gminy. Postulowano także tworzenie klubów i stowarzyszeń, inicjowanie działań aktywizujących społeczność lokalną (np. wspólne sprzątanie gminy) oraz realizowanie projektów na rzecz społeczności lokalnej.

W sondażu poruszono także kwestię oceny komunikacji między władzami samorządowymi a mieszkańcami. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 15. Jak Pani/Pan ocenia komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami?

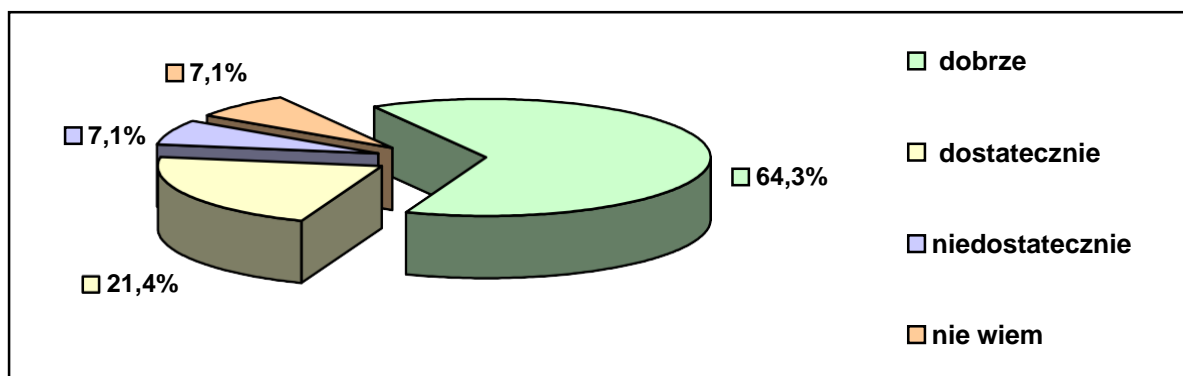

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość uczestników badania pozytywnie oceniła komunikację z władzami samorządowymi. Zdaniem 46,2% ankietowanych jest ona dobra i taki sam odsetek respondentów przyznał, że jest dostateczna. Tylko 7,7% badanych uznało ją za niedostateczną.

Ankietowanych poproszono również o ocenę poziomu zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 16. Jak Pani/Pan ocenia swój poziom zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że gmina Sułoszowa jest dobrym miejscem do zamieszkania, bowiem w odpowiedzi na pytanie o ocenę poziomu zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy 85,7% ankietowanych wyraziło opinię pozytywną. Opinii tej nie podziela jednak 7,1% badanych i taki sam odsetek respondentów nie wyraził zdania w tej sprawie.

20. PROBLEMY RÓWNOŚCI SZANS

Polityka równości szans płci jest celowym, systematycznym i świadomym ocenianiem prowadzonych działań z perspektywy wpływu na warunki życia kobiet i mężczyzn, które ma na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć i osiągnięcie równości kobiet i mężczyzn. Wprowadzenie w życie zasad polityki równości płci wymaga przeprowadzenia analizy sytuacji kobiet i mężczyzn, która opiera się na przedstawieniu danych ilościowych i jakościowych w podziale na płeć oraz odniesieniu się do występujących barier. W latach 2018-2020 w gminie Sułoszowa struktura ludności pod względem płci była stabilna; stale nieco ponad połowę mieszkańców stanowiły kobiety. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 58. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba ludności gminy ogółem	5 822	5 823	5 783
liczba kobiet	2 915	2 917	2 900
udział kobiet w liczbie ludności gminy ogółem	50,07%	50,09%	50,15%

Dane Urzędu Gminy Sułoszowa.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Krakowie w 2018 r. kobiety stanowiły połowę ogółu osób bezrobotnych w gminie, natomiast w latach 2019-2020 kobiety stanowiły mniejszość ogółu osób pozostających bez pracy w gminie.

Tabela 59. Udział kobiet w liczbie bezrobotnych w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba bezrobotnych ogółem	76	73	93
liczba bezrobotnych kobiet	38	35	42
udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych	50,0%	47,9%	45,2%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Krakowie.

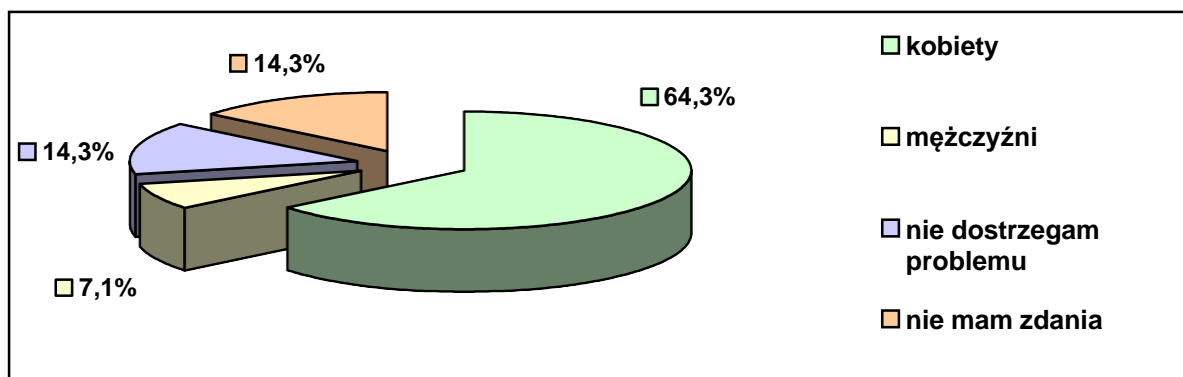
Analiza struktury bezrobocia w gminie pod względem płci wykazała, że kobiety przeważały we wszystkich wyróżnionych kategoriach, zarówno jeśli chodzi o wiek, czas pozostawania bez pracy, wykształcenie i staż pracy. Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym oraz średnim ogólnokształcącym, osób w wieku 35-44 lata i 25-34 lata, osób ze stażem pracy od 20 do 30 lat i od 5 do 10 lat, a także osób pozostających bez pracy od 12 do 24 miesięcy i do 1 miesiąca.

Może to wskazywać na istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn na lokalnym rynku pracy, co jednocześnie implikuje konieczność działań sprzyjających aktywizacji zawodowej kobiet, a w działaniach tych należy uwzględnić szeroki zakres rozwiązań ułatwiających kobietom godzenie pracy zawodowej i życia rodzinnego.

Problemy dotyczące równości szans nie ograniczają się jedynie do zagadnień związanych z zatrudnieniem. Dlatego w ramach diagnozy sytuacji w gminie Sułoszowa przeprowadzono badanie przy zastosowaniu anonimowej ankiety, w której pytano o wybrane zagadnienia dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć. Do analizy przedłożono w sumie 42 ankiet wypełnionych przez mieszkańców gminy, którzy zdecydowali się wziąć udział w badaniu.

Zasada równości szans płci ma ograniczać dyskryminację zarówno kobiet, jak i mężczyzn, przypisując im taką samą wartość społeczną, równe prawa oraz równy dostęp do zasobów. Uwzględniając powyższe, pytano respondentów, kto, ich zdaniem, jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans. Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawiono w wykresie zamieszczonym poniżej.

Wykres 17. Kto jest wg Pani/Pana bardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć?

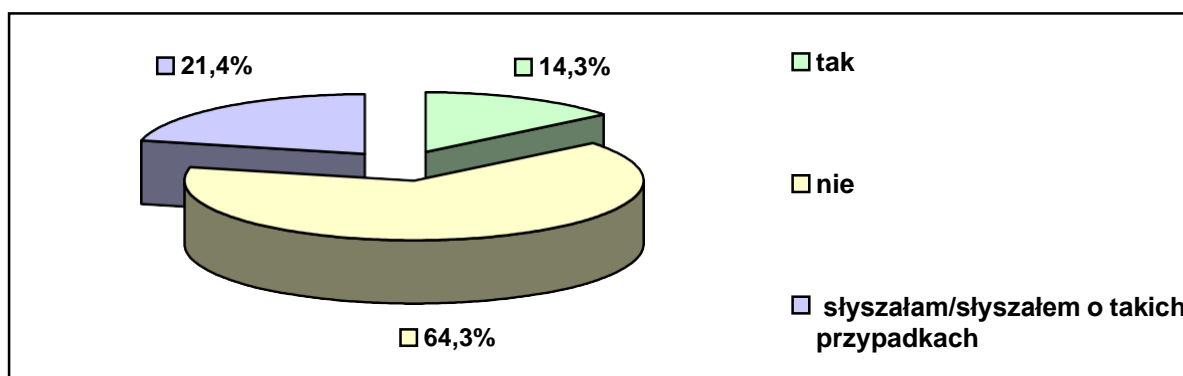

Dane z badania ankietowego.

Według 64,3% ankietowanych bardziej zagrożone dyskryminacją ze względu na płeć są kobiety. Problemu zawartego w pytaniu nie dostrzega 14,3% respondentów. Nieco ponad 7% badanych stwierdziło, że są to mężczyźni. Opinii w tej sprawie nie wyraziło 14,3% pytanych.

Badanie ankietowe pozwoliło również poznać wiedzę biorących w nim udział respondentów na temat problemu równości szans kobiet i mężczyzn w ich lokalnym środowisku. Ponad 64% spośród pytanych mieszkańców odpowiedziało, że nie spotkało się z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie. Jednocześnie 35,7% badanych przyznało, że słyszało o przypadkach dyskryminacji ze względu na płeć w gminie lub takie przypadki zna. Uzyskane odpowiedzi ilustruje poniżej zamieszczony wykres.

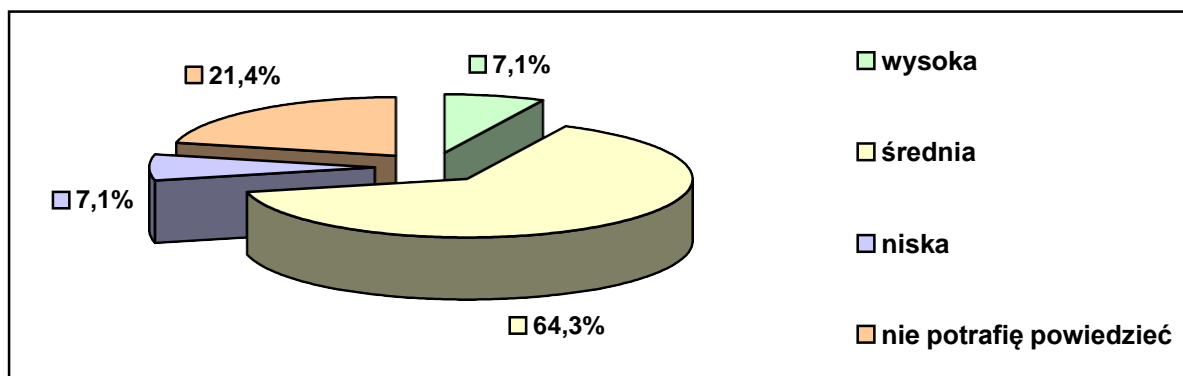
Wykres 18. Czy spotkała się Pani/ spotkał się Pan z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie lub o nich słyszała/ słyszał?

Dane z badania ankietowego

Do uczestników badania skierowano też pytanie dotyczące określenia skali problemu nierówności płci w gminie. Poniższy wykres ilustruje rozkład odpowiedzi.

Wykres 19. Jaka Pani/Pana zdaniem może być skala problemu nierówności płci w gminie?

Dane z badania ankietowego

Według 64,3% badanych skala problemu nierówności szans kobiet i mężczyzn na terenie gminy jest średnia, z kolei 7,1% pytanych przyznało, że jest wysoka i taki sam odsetek respondentów stwierdził, że jest ona niska. Jednoznacznie wypowiedzieć się w tej kwestii nie potrafiło 21,4% ankietowanych.

Uczestnicy badania udzielali również odpowiedzi na pytania dotyczące potrzeby podejmowania działań na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn oraz mających na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć. Potrzebę prowadzenia takich działań potwierdziło 57,1% badanych. Jednocześnie 21,4% ankietowanych uznało podejmowanie takich działań za bezzasadne. Ponad 21% respondentów nie potrafiło rozstrzygnąć tak sformułowanej kwestii.

Kolejne pytanie dotyczyło obszarów, w jakich powinno się podejmować działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn. Respondenci najczęściej wskazywali rynek pracy i płace (po 30,8%) oraz awans zawodowy (26,9%), a także życie rodzinne (7,7%) i udział we władzach samorządowych (3,8%). Odpowiadając na pytanie o konkretne działania, ankietowani zwrócili uwagę na potrzebę podnoszenia świadomości społecznej w tym zakresie, organizowania szkoleń oraz prowadzenia kampanii informacyjno-edukacyjnych rozszerzających wiedzę w kwestii dyskryminacji.

Z udzielonych wypowiedzi ankietowanych wynika, że znaczna ich część dostrzega problemy nierówności szans i identyfikuje je nie tylko w obszarze zatrudnienia, a zdecydowana większość respondentów potrafiła ocenić także skalę tego problemu. Jednocześnie daje się zauważyć znaczny odsetek badanych, którzy wybierali odpowiedź „nie mam zdania” czy „nie potrafię powiedzieć”. Dowodzi to niewielkiej znajomości tych problemów, a co za tym idzie, także skutków, jakie powyższe problemy wywołują w funkcjonowaniu społeczności lokalnej. Zmiana tego stanu rzeczy z pewnością wymaga wyraźniejszej obecności tej tematyki w sferze publicznej.

21. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Analiza SWOT opiera się na wspólnym usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona w ujęciu: mocne strony i słabe strony to czynniki zależne od

nas (te, na które mamy wpływ planistyczny i zarządczy), a szanse i zagrożenia, to czynniki obiektywne, na które nie mamy bezpośredniego wpływu sprawczego.

Niniejsza analiza obejmuje następujące obszary: bezrobocie, ubóstwo, bezdomność; rodzina, dzieci i młodzież, przemoc w rodzinie; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne; starość; niepełnosprawność; kapitał społeczny i ludzki.

Diagram 1. Obszary analizy SWOT

BEZROBOCIE, UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • inicjowanie działań sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości wśród mieszkańców • prowadzenie działań na rzecz ograniczenia bezrobocia oraz przeciwdziałania bezrobociu wśród kobiet • podejmowanie działań służących aktywizacji zawodowej bezrobotnych • upowszechnianie informacji o wolnych miejscach pracy; o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach zawodowych • realizowanie projektów mających na celu pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy UE) • dofinansowywanie pracodawcom kosztów kształcenia młodocianych pracowników w ramach środków z Funduszu Pracy • inicjowanie różnego rodzaju przedsięwzięć, np. akcji charytatywnych na rzecz ubogich i zagrożonych ubóstwem 	<ul style="list-style-type: none"> • nieprowadzenie działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej mogących zapewnić nowe miejsca pracy • ograniczone działania na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy • brak działań służących ograniczaniu zjawiska nielegalnego zatrudnienia

<ul style="list-style-type: none"> • realizowanie programów i projektów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem • udzielanie przez GOPS wsparcia finansowego dla osób ubogich, bezrobotnych • diagnozowanie problemu bezdomności w gminie 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • stale rosnące zainteresowanie osób bezrobotnych usługami poradnictwa zawodowego i udziałem w szkoleniach zawodowych • pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych ograniczających bezrobocie w gminie • wykorzystywanie środków z Europejskiego Funduszu Społecznego na cele integracji społecznej i aktywizacji osób bezrobotnych • wzrastające zainteresowanie problemami osób ubogich i działaniami prowadzonymi na ich rzecz wśród lokalnej społeczności • niepostępujące zjawisko ubożenia wśród mieszkańców gminy • niezwiększająca się liczba osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością 	<ul style="list-style-type: none"> • brak zainteresowania potencjalnych inwestorów tworzeniem nowych miejsc pracy w gminie • znikome zainteresowanie mieszkańców prowadzeniem własnej działalności gospodarczej • niezmnijająca się liczba osób długotrwale bezrobotnych • wzrastający poziom bezrobocia wśród kobiet • nieefektywne działania aktywizujące dla bezrobotnych • brak zainteresowania osób bezrobotnych tworzeniem podmiotów ekonomii społecznej • niewzrastająca liczba ofert pracy dla bezrobotnych • występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia • niewystarczająca wiedza osób bezrobotnych o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy

Analiza uwarunkowań dla obszaru **bezrobocie, ubóstwo, bezdomność** wskazuje na zdecydowaną przewagę mocnych stron, którymi są głównie: inicjowanie działań sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości wśród mieszkańców, prowadzenie działań na rzecz ograniczenia bezrobocia oraz przeciwdziałania bezrobociu wśród kobiet, podejmowanie działań służących aktywizacji zawodowej bezrobotnych, upowszechnianie informacji o wolnych miejscach pracy; o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach zawodowych, realizowanie projektów mających na celu pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy UE), dofinansowywanie pracodawcom kosztów kształcenia młodocianych pracowników w ramach środków z Funduszu Pracy oraz udzielanie przez GOPS wsparcia finansowego dla osób ubogich, bezrobotnych, a także inicjowanie różnego rodzaju przedsięwzięć, np. akcji charytatywnych na rzecz ubogich i zagrożonych ubóstwem.

Szczegółnej uwagi i intensyfikacji działań ze strony władz samorządowych, odpowiednich instytucji i organizacji wymagają zagrożenia, do których należy zaliczyć: brak zainteresowania potencjalnych inwestorów tworzeniem nowych miejsc pracy w gminie, znikome zainteresowanie mieszkańców prowadzeniem własnej działalności gospodarczej, niezmnijająca się liczba osób długotrwale bezrobotnych, wzrastający poziom bezrobocia wśród kobiet, nieefektywne działania aktywizujące dla bezrobotnych, brak zainteresowania osób bezrobotnych tworzeniem podmiotów ekonomii społecznej, niewzrastająca liczba ofert pracy dla bezrobotnych oraz występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia, a także niewystarczająca wiedza osób bezrobotnych o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy.

RODZINA, DZIECI I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie • wsparcie asystenta rodziny dla rodzin niewydolnych wychowawczo • zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 i opiekę przedszkolną • dysponowanie przez szkolnictwo w gminie kadrą i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • zapewnianie pomocy i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie gminy • inicjowanie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie • praca osób zagrożonych bądź dotkniętych przemocą z asystentem rodziny • tworzenie trzyletniego Programu Wspierania Rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> • brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (np. świetlice środowiskowej) • brak na terenie gminy ośrodków wsparcia dla osób dotkniętych przemocą
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • nienasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca, w stosunku do potrzeb mieszkańców, oferta w zakresie opieki żłobkowej i przedszkolnej

<ul style="list-style-type: none">• niewzrastająca liczba rodzin dysfunkcyjnych oraz wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego• niezwiększająca się liczba osób samotnie wychowujących dzieci• możliwość tworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie gminy• zaspokajająca potrzeby w zakresie edukacji sytuacja finansowa gminy• dofinansowywanie projektów edukacyjnych w szkołach• wystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie	<ul style="list-style-type: none">• nasilająca się w gminie skala zjawiska przemocy w rodzinie• niezmnijające się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy w rodzinie• brak w gminie organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie
---	---

Analiza uwarunkowań dla obszaru **rodzina, dzieci i młodzież, przemoc w rodzinie** zwraca uwagę na zdecydowaną przewagę mocnych stron, którymi są głównie: analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie, wsparcie asystenta rodziny dla rodzin niewydolnych wychowawczo, zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia, analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci, monitorowanie zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 i opiekę przedszkolną, dysponowanie przez szkolnictwo w gminie kadrami i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie, zapewnianie pomocy i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie gminy oraz inicjowanie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie, a także tworzenie trzyletniego Programu Wspierania Rodziny.

Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przesłonić ciężaru gatunkowego słabych stron i zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Niepokoić powinny zwłaszcza brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (np. świetlicy środowiskowej) oraz ośrodków wsparcia dla osób dotkniętych przemocą, niewystarczająca, w stosunku do potrzeb mieszkańców, oferta w zakresie opieki żłobkowej i przedszkolnej, nasilająca się w gminie skala zjawiska przemocy w rodzinie, niezmnijające się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy w rodzinie, jak również brak w gminie organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • zabezpieczenie dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej • inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia (sporadycznie – np. impreza biegowa pn. „Kaj lotosz tak rażno) • podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej (działalność punktu wsparcia i pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz działalność punktu bezpłatnej pomocy prawnej) • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • aktywna działalność GKRPA • kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych • realizowanie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród uczniów • prowadzenie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym • podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji podnoszących poziom bezpieczeństwa na drodze 	<ul style="list-style-type: none"> • brak na terenie gminy grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców • podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • niezwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia • niewzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi • stale rosnąca liczba rodzin korzystających ze wsparcia psychospołecznego i prawnego 	<ul style="list-style-type: none"> • istniejące bariery finansowe i lokalowe utrudniające prawidłowe zabezpieczenie dostępu do świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej • zwiększająca się liczba osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych • brak w gminie organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie

• niezwiększająca się liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki • niewzrastające zagrożenie przestępczością wśród nieletnich • zwiększający się poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poziom bezpieczeństwa na drodze	

Analiza uwarunkowań dla obszaru **zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne** wskazuje na zdecydowaną przewagę mocnych stron: zabezpieczenie dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia, podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego, zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej (działalność punktu wsparcia i pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz punktu bezpłatnej pomocy prawnej), odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi, aktywna działalność GKRPA, kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych, realizowanie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród uczniów, prowadzenie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym, podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji podnoszących poziom bezpieczeństwa na drodze.

Mimo przewagi mocnych stron i licznych szans w tym obszarze wskazane słabe strony i zagrożenia – brak na terenie gminy grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz istniejące bariery finansowe i lokalowe utrudniające prawidłowe zabezpieczenie dostępu do świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej, zwiększająca się liczba osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych oraz brak w gminie organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie – mogą mieć wpływ na osiągnięcie zakładanych zmian w procesie wdrażania założeń budowanej strategii.

STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury 	<ul style="list-style-type: none"> • niedysponowanie kadrami pracowników świadczących osobom starszym usługi

<p>wiekowej mieszkańców</p> <ul style="list-style-type: none"> informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy analizowanie potrzeb rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi funkcjonowanie na terenie gminy form wsparcia osób starszych – klub seniora zapewnianie osobom starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej 	<p>opiekuńcze (brak wykwalifikowanych opiekunów osób starszych)</p> <ul style="list-style-type: none"> mała liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych brak innych placówek zapewniających pomoc i wsparcie dla osób starszych nieinicjowanie powstawania grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób starszych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> niewzrastający udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności mieszkańców niewystępowanie przypadków pozostawiania osób starszych bez należytej opieki przez najbliższych członków rodzin dostęp osób starszych do takich form wsparcia, jak klub seniora posiadanie przez osoby starsze wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach pomocy wystarczające możliwości gminy umożliwiające zaspokajanie potrzeb w zakresie kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej osób starszych dobry poziom życia osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> stale rosnąca liczba osób starszych korzystających ze wsparcia z pomocy społecznej zwiększająca się liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych brak w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych brak wolontariuszy wspierających osoby starsze w codziennym życiu

Analiza uwarunkowań dla obszaru **starość** uwypukla mocne strony, takie jak: analizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców, informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy, analizowanie potrzeb rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi, funkcjonowanie na terenie gminy form wsparcia osób starszych – klub seniora, zapewnianie osobom starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej czy kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej. Uwagę zwracają jednak liczne zagrożenia: stale rosnąca liczba osób starszych korzystających ze wsparcia z pomocy społecznej, zwiększająca się liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych, mała liczba w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych, jak również brak wolontariuszy wspierających osoby starsze

w codziennym życiu. W obliczu postępującego starzenia się społeczeństwa te kwestie powinny znaleźć się w obszarze zainteresowania wszystkich instytucji i organizacji zajmujących się polityką społeczną.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • monitorowanie orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy • informowanie osób niepełnosprawnych z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • informowanie przedsiębiorców o możliwości refundacji ze środków PEFRON-u kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych • funkcjonowanie Środowiskowego Domu Samopomocy w Woli Kalinowskiej • prowadzenie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością 	<ul style="list-style-type: none"> • nieorganizowanie i nieświadczanie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie gminy • nietworzenie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych • brak działań inicjujących wolontariat na rzecz osób niepełnosprawnych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • niezwiększająca się liczba osób niepełnosprawnych • niewzrastająca liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia pomocy społecznej • niezwiększająca się liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających specjalistycznych usług opiekuńczych • społeczna akceptacja likwidacji barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • dysponowanie ofertami pracy dla osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku pracy • posiadanie przez osoby niepełnosprawne wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach pomocy • niewzrastająca liczba dzieci dotkniętych niepełnosprawnościami, wymagających działań w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • marginalizowanie problemów osób niepełnosprawnych

funkcjonowanie na terenie gminy organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych	

Analiza uwarunkowań dla obszaru **niepełnosprawność** uwypukla mocne strony, takie jak: monitorowanie orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy, informowanie osób niepełnosprawnych z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy, likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym, informowanie przedsiębiorców o możliwości refundacji ze środków PEFRON-u kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych oraz funkcjonowanie Środowiskowego Domu Samopomocy w Woli Kalinowskiej, a także prowadzenie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością. Nie należy jednak tracić z oczu słabych stron i zagrożeń, jakie występują w tym obszarze, a zaliczają się do nich: nieorganizowanie i nieświadczanie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie gminy, nietworzenie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych, brak działań inicjujących wolontariat na rzecz osób niepełnosprawnych, jak również marginalizowanie problemów osób niepełnosprawnych. Rozwiązywanie tych problemów wymaga współpracy zarówno organów samorządowych, instytucji pomocowych, jak i organizacji pozarządowych oraz tych podmiotów, które w sferze swojego zainteresowania mają pomoc osobom niepełnosprawnym.

KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców prowadzenie działań mających na celu zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych popularyzowanie wśród mieszkańców informacji o lokalnych organizacjach pozarządowych podejmowanie działań zmierzających do podniesienia atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej 	<ul style="list-style-type: none"> niepodejmowanie działań mających na celu propagowanie i inicjowanie wolontariatu

<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystywanie środków unijnych na rozwój gminy • prowadzenie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • dostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i sieć placówek pomocy społecznej • podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego • diagnozowanie problemów społecznych w gminie 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • odpowiedni potencjał gminy zapewniający jej rozwój i umożliwiający wzrost jakości życia • stale rosnąca liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych na terenie gminy • wzrastające zainteresowanie mieszkańców działalnością w ramach organizacji pozarządowych • zwiększająca się liczba osób korzystających z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej • wykorzystywanie przez gminę środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • dysponowanie środkami umożliwiającymi dostosowanie liczebności i poziomu kwalifikacji kadr pomocowych do aktualnych potrzeb • stale rosnące zainteresowanie mieszkańców działalnością wolontarystyczną • posiadanie przez beneficjentów systemu pomocy społecznej wiedzy o dostępnych formach wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją • wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej

Analiza uwarunkowań dla obszaru **kapitał społeczny i ludzki** wskazuje na zdecydowaną przewagę mocnych stron, którymi są głównie: odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców, prowadzenie działań mających na celu zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych, popularyzowanie wśród mieszkańców informacji o lokalnych organizacjach pozarządowych, podejmowanie działań zmierzających do podniesienia atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców, inicjowanie działań mających

na celu integrację społeczności lokalnej, wykorzystywanie środków unijnych na rozwój gminy, prowadzenie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej oraz dostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i sieć placówek pomocy społecznej, a także diagnozowanie problemów społecznych w gminie. Należy także podkreślić możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników pomocy społecznej.

Jednakże mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie powinny przesłonić wagi dostrzeganych i zasygnalizowanych słabych stron i zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Niepodejmowanie działań mających na celu propagowanie i inicjowanie wolontariatu, zwiększająca się liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją czy wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej to w obliczu niekorzystnych tendencji demograficznych niezwykle istotne kwestie rzutujące na kształt programu działań w tym obszarze.

22. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEJ STRATEGII

Z uwagi na fakt, że istnieje konieczność zachowania ciągłości działań o charakterze strategicznym, punktem odniesienia dla programowania aktualnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sułoszowa na lata 2021-2027 powinna być poprzednia strategia, tak aby kontynuować to, co wymaga dalszych inwestycji społecznych oraz wprowadzać zmiany w tych elementach, które wymagają korekty z uwagi na współczesny kontekst społeczny, gospodarczy, środowiskowy, czy także ten związany ze skutkami pandemii koronawirusa. W ramach oceny poprzednio realizowanej strategii wskazano m.in. osiągnięcia i trudności we wdrażaniu strategii, przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas jej wdrażania, najważniejsze programy i projekty wynikające z zapisów strategicznych, które zostały zrealizowane.

Trudności we wdrażaniu strategii:

Podstawowym źródłem finansowania działań wynikających z realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych są środki pochodzące z budżetu gminy, jednak pełna realizacja Strategii nie jest możliwa bez zewnętrznych źródeł finansowania:

- środków własnych budżetu gminy,
- dotacji z budżetu państwa,

- środków z funduszy krajowych,
- środków finansowanych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Osiągnięcia w realizacji działań wyznaczonych w ramach strategii:

- działalność Klubu Senior +;
- działanie punktu nieodpłatnej pomocy prawnej;
- aktywizacja społeczno-zawodowa – realizacja programów oraz projektów dla różnych grup wiekowych;
- wdrażanie i realizacja Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- zapobieganie degradacji społecznej dzieci i młodzieży poprzez organizowanie czasu wolnego;
- tworzenie i wdrażanie trzyletniego Programu Wspierania Rodziny;
- wzmocnienie pracy socjalnej z rodzinami szczególnie dotkniętymi bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- zapewnienie rodzinom dotkniętym problemem alkoholowym i przemocą w rodzinie lepszego dostępu do wsparcia psychologicznego, prawnego oraz socjalnego;
- motywowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych;
- budowanie sieci współpracy międzyinstytucjonalnej, w tym wypracowanie standardów reagowania i pomocy osobom w sytuacjach kryzysowych;
- podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy z zakresie upowszechnienia ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, szkoleniach, stażach, organizacja robót publicznych, prac społecznie użytecznych i interwencyjnych;
- wsparcie osób i rodzin pomocą w formie pracy socjalnej;
- zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich (organizacja dożywiania w szkołach, organizacja wypoczynku letniego i zimowego);
- udzielanie przez GOPS pomocy finansowej osobom znajdującym się w trudnej sytuacji;
- udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i niepełnosprawnym;
- prowadzenie usług opiekuńczych;
- kierowanie osób do Domów Pomocy Społecznej, Środowiskowych Domów Samopomocy oraz Warsztatów Terapii Zajęciowej.

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas wdrażania strategii:

- mała liczba miejsc pracy;
- słabo rozwijające się zakłady i niekorzystne warunki dla nowych inwestorów;
- mała liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży;
- brak żłobków;
- słabo rozwinięta sieć wsparcia dla społeczeństwa starzejącego się, zwłaszcza osób samotnie gospodarujących.

Przedsięwzięcia, które należałoby kontynuować lub podjąć w nowym okresie programowania:

- utworzenie żłobków, placówek wsparcia dziennego;
- uruchomienie sieci wsparcia dla osób starszych;
- udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej;
- wzmacnianie rodzin, podniesienie poziomu ich funkcjonowania;
- wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju;
- zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka poprzez współpracę placówek oświatowych, kulturowych, GOPS, służbę zdrowia, policję, kuratorów;
- rozwój infrastruktury dla osób starszych.

Najważniejsze programy i projekty wynikające z zapisów strategicznych, które zostały zrealizowane:

- Tworzenie i wdrażanie trzyletniego Programu Wspierania Rodziny.
Cel: utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
Beneficjenci: rodzina, dziecko.
- Wdrażanie i realizacja Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
Cel: ograniczenie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego wynikających z nadużywania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz zjawiska picia alkoholu, używania narkotyków i podejmowania innych zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
Beneficjenci: rodzina, dziecko.
- Gminny Program Rewitalizacji Gminy Sułoszowa.
Cel: poprawa warunków życia mieszkańców.
- Projekt „e-xtra kompetentna Sułoszowa”.
Cel: rozwój kompetencji cyfrowych w gminie Sułoszowa.

Beneficjenci: osoby w wieku 25-74 lata.

- Projekt „Szansa na rozwój w gminie Sułoszowa”.

Cel: kompleksowa aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczonych społecznie.

Beneficjenci: dzieci i dorośli.

- Projekt „Kompetencje Kluczem do Sukcesu”.

Cel: program rozwoju kompetencji uczniów i nauczycieli szkół podstawowych.

Ogólna ocena realizacji założeń strategii:

W ocenie realizacji założeń poprzedniej strategii, uwzględniono osiągnięcia, ograniczenia oraz zachodzące lokalnie zmiany w zakresie problemów społecznych. Mając do dyspozycji pięciopunktową skalę ocen, którym przypisano odpowiedni stopień realizacji, zaproponowano ogólną ocenę realizacji strategii na poziomie 4, co oznacza, że zrealizowano większość założeń programowych.

Krótkie uzasadnienie przyjętej oceny:

Ocena wdrożenia założeń przeprowadzona w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów na lata 2014-2020 pozwala wyznaczyć najistotniejsze działania, które powinny przyczynić się do zminimalizowania na następne lata problemów społecznych. Głównymi problemami społeczności gminnej są:

- problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy;
- brak zapewnienia właściwej opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi;
- problem uzależnień i przemocy w rodzinie;
- brak integracji społecznej;
- brak możliwości dostatecznego wspierania rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

Działania ocenione najwyżej:

- realizacja projektów podnoszących aktywność społeczno-zawodową;
- wdrażanie i realizacja Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- prowadzenie i rozwój działalności Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin;
- zapewnienie funkcjonowania Klubu „Senior” + w 2020 r.;
- dofinansowanie projektu „Małopolskie talenty” – I-II etap edukacyjny”;
- dofinansowanie pracodawcom kosztów kształcenia młodych pracowników w ramach środków Funduszu Pracy.

Działania ocenione najniżej:

- brak nowych miejsc pracy;
- brak żłobków, placówek wsparcia dziennego;
- niezapewnianie właściwej opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi;
- niewystarczająca liczba pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom niepełnosprawnym;
- niewystarczająca dostępność mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej.

III. PROGRAMOWANIE

Wyniki diagnozy problemów społecznych, opartej na analizie źródeł zastanych, wyników badań ankietowych oraz analizie SWOT, ocena wdrożenia założeń poprzednio realizowanej strategii i wnioski płynące z tej oceny pozwoliły na opracowanie założeń polityki społecznej gminy Sułoszowa na lata 2021-2027. Zostały one przedstawione w formie wizji i misji, celów i kierunków działań. Działania zostały wyznaczone w obrębie celów strategicznych i operacyjnych z uwzględnieniem następujących priorytetów:

1. **Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności, zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób i rodzin**
2. **Wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży**
3. **Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie**
4. **Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych**
5. **Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia**
6. **Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego mieszkańcom gminy**
7. **Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego**

1. WIZJA I MISJA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sułoszowa na lata 2021-2027 pozwala na podjęcie systemowych rozwiązań umożliwiających niwelowanie i rozwiązywanie problemów społecznych występujących w gminie. Dla osiągnięcia zakładanych celów została na potrzeby strategii sformułowana wizja, która brzmi:

„Zapewnienie mieszkańcom szerokiej dostępności do usług społecznych oraz warunków sprzyjających rozwojowi lokalnego kapitału społecznego”.

Realizacji przyjętej wizji będzie towarzyszyła wyznaczona następująca misja:

„Podejmowanie zintegrowanych działań zmierzających do rozwiązywania problemów społecznych w trosce o podniesienie jakości życia mieszkańców gminy Sułoszowa”.

2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Realizacja zaprogramowanych celów strategicznych, operacyjnych oraz kierunków działań pozwoli na wypełnienie przyjętej misji oraz przyczyni się do rozwiązywania problemów społecznych występujących na terenie gminy, a także zapobiegania problemom i trudnościom, z jakimi borykają się jej mieszkańcy.

Wytyczone cele strategii zrealizowane zostaną przy wykorzystaniu istniejących instytucji, organizacji i innych podmiotów działających w sferze społecznej. Zintegrowanie lokalnego środowiska zagwarantuje pomoc i wsparcie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej oraz umożliwi ludziom życie w poczuciu poszanowania godności każdej osoby, eliminowanie dysfunkcji oraz równy dostęp do zasobów podstawowych usług.

CEL STRATEGICZNY 1. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA – PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU, BEZROBOCIU I BEZDOMNOŚCI WŚRÓD MIESZKAŃCÓW GMINY.

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Pomoc mieszkańcom dotkniętym i zagrożonym ubóstwem.	<ol style="list-style-type: none"> Świadczenie pomocy finansowej i rzeczowej osobom w trudnej sytuacji życiowej i materialnej. Aktywne ograniczanie zjawiska dziedziczenia biedy oraz wyuczonej bezradności poprzez m.in. podejmowanie pracy socjalnej z wykorzystaniem kontraktów socjalnych. Rozpoznawanie potrzeb osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym we współpracy z lokalnymi liderami, instytucjami, organizacjami pozarządowymi oraz z Kościołem. Realizacja programów i projektów na rzecz osób zagrożonych lub 	działania ciągłe

	<p>dotkniętych ubóstwem.</p> <p>5. Aktywizowanie środowiska lokalnego w celu niesienia pomocy osobom i rodzinom zmagającym się z ubóstwem.</p>	
<p>2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i wsparcie dla osób poszukujących pracy.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Upowszechniania informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym i stażach. 2. Praca socjalna z osobami bezrobotnymi z wykorzystaniem kontraktów socjalnych. 3. Organizowanie prac interwencyjnych i społecznie użytecznych na terenie gminy. 4. Rozwój współpracy z lokalnymi pracodawcami. 5. Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców oraz promocja działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej. 6. Realizacja projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych i poszukujących pracy. 7. Promowanie w obszarze rynku pracy zasady równości płci. 	<p>działania ciągłe</p> <p>w zależności od potrzeb</p>
<p>3. Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podejmowanie interwencji na rzecz osób zagrożonych utratą lokalu mieszkalnego. 2. Udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej oraz wsparcia osobom 	<p>działania ciągłe</p>

	zagrożonym i dotkniętym bezdomnością. 3. Zapewnienie osobom bezdomnym schronienia oraz dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego.	
--	---	--

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 1.

wskaźnik	jednostka pomiaru	wartość wyjściowa (2020 r.)	wartość docelowa (2027 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
wielkość środków wydatkowanych na pomoc mieszkańcom gminy	zł	1 181 249,3	1851249,3	UG/GOPS	raz w roku
zaangażowanie środków zewnętrznych w wydatkach na pomoc społeczną	%	25,77	20	UG/GOPS	raz w roku
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	osoba	100	85	GOPS	raz w roku
liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia z systemu pomocy społecznej z powodu:					
ubóstwa	osoba	78	65	GOPS	raz w roku
bezrobocia	osoba	28	19	GOPS	raz w roku

bezdomności	osoba	0	0	GOPS	raz w roku
udział liczby osób w rodzinach korzystających ze wsparcia z systemu pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności gminy	%	2,96	2,20	GOPS	raz w roku
liczba osób w rodzinach objętych pracą socjalną	osoba	218	192	GOPS	raz w roku
liczba realizowanych kontraktów socjalnych	kontrakt	39	20	GOPS	raz w roku
liczba osób bezrobotnych	osoba	93	72	PUP	raz w roku
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	osoba	42	31	PUP	raz w roku
udział ogólnej liczby osób bezrobotnych w gminie w liczbie osób w wieku produkcyjnym	%	2,72	1,87	PUP	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 1. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.	Powiatowy Urząd Pracy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska spoza gminy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne UE, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

**CEL STRATEGICZNY 2. PRACA NA RZECZ RODZINY,
WSPOMAGANIE ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY,
PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY W RODZINIE**

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
<p>1. Wzmacnianie potencjału rodzin.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie rodzinom pomocy z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz świadczeń opiekuńczych. 2. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą. 3. Promowanie prawidłowego modelu rodziny i edukowanie rodzin niezaradnych wychowawczo w celu nabycia i podniesienia świadomości w kwestiach opiekuńczo-wychowawczych. 4. Zapewnienie wsparcia asystentów rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem. 5. Poszerzenie dostępu do poradnictwa rodzinnego. 6. Podjęcie działań w celu utworzenia żłobka. 7. Doskonalenie warsztatu pracy osób zaangażowanych w pracę na rzecz dziecka i rodziny oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym 8. Integrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez 	<p>działania ciągłe</p>

	współpracę różnych podmiotów instytucjonalnych, organizacji pozarządowych, Kościoła.	
2. Podwyższanie jakości usług edukacyjnych, udzielanie wsparcia dzieciom i młodzieży oraz rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitorowanie zagrożeń mających wpływ na jakość i poziom procesu kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży w gminie i podejmowanie interwencji w tym zakresie. 2. Rozpoznawanie i zabezpieczanie potrzeb społecznych dzieci i młodzieży, w tym pod kątem zabezpieczenia ich potrzeb przez dom rodzinny. 3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży wymagającym pomocy i wsparcia dostępu do specjalistów, jak pediatra, psychiatra dziecięcy czy psycholog. 4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży. 5. Rozszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży z wykorzystaniem zasobów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy. 	działania ciągłe
3. Przeciwdziałanie problemom uzależnień, pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pomoc materialna rodzinom, w których występują problemy uzależnień lub przemocy domowej. 2. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego i podnoszenie kwalifikacji członków Zespołu Interdyscyplinarnego w kwestiach przeciwdziałania i zapobiegania przemocy w rodzinie. 	działania ciągłe

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień oraz przemocy domowej dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego. 4. Zapewnienie osobom uzależnionym dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej. 5. Zapewnienie schronienia osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej w celu odizolowania od sprawców przemocy. 6. Kierowanie sprawców przemocy domowej do udziału w programach korekcyjnych. 7. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie. 8. Podejmowanie współpracy z organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, problemami alkoholowymi i narkomanii. 	
--	---	--

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 2.

wskaźnik	jednostka pomiaru	wartość wyjściowa (2020 r.)	wartość docelowa (2027 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,	rodzina	59	50	GOPS	raz w roku

liczba rodzin objętych wsparciem z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	rodzina	24	18	GOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych pracą socjalną	rodzina	88	80	GOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny	rodzina	3	2	GOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem z powodu:					
alkoholizmu,	rodzina	9	7	GOPS	raz w roku
narkomanii	rodzina	0	1	GOPS	raz w roku
przemocy w rodzinie	rodzina	0	4	GOPS	raz w roku
liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie zakończonych założeniem Niebieskiej Karty	karta	6	4	ZI	raz w roku
liczba osób korzystających ze świadczeń rodzinnych	osoba	557	532	GOPS	raz w roku
liczba osób korzystających ze świadczeń alimentacyjnych	osoba	13	9	GOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem Karta Dużej Rodziny	rodzina	46	40	GOPS	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 2. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY 3. WSPIERANIE I AKTYWIZACJA OSÓB STARSZYCH ORAZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Aktywna polityka senioralna – realizacja idei „starzenia się w zdrowiu”.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i monitorowanie sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych. 2. Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych oraz kontaktów z otoczeniem osobom starszym i niepełnosprawnym. 3. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi. 4. Wspieranie działań mających na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu i cyfrowemu osób starszych i niepełnosprawnych oraz rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne. 5. Podejmowanie współpracy z Kościołem i organizacjami pozarządowymi w celu 	działania ciągłe

	<p>wzmocnienia wsparcia adresowanego do osób starszych i niepełnosprawnych.</p> <p>6. Poszerzanie zakresu usług wsparcia środowiskowego na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.</p> <p>7. Kontynuowanie działalności Klubu Seniora na terenie gminy.</p> <p>8. Rozwój infrastruktury dla osób starszych.</p> <p>9. Popularyzowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.</p>	
<p>2. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.</p>	<p>1. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym</p> <p>2. Likwidowanie barier ograniczających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w przestrzeni publicznej i w otoczeniu domowym.</p> <p>3. Poszerzenie środowiskowego systemu wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym również dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi.</p> <p>4. Rozpowszechnianie ofert pracy dla osób niepełnosprawnych i podejmowanie współpracy z lokalnymi pracodawcami w celu upowszechniania wiedzy na temat warunków i możliwości tworzenia miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.</p> <p>5. Uwzględnianie udziału osób niepełnosprawnych w organizowanych kursach zawodowych i szkoleniach.</p> <p>6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi skupiającymi osoby niepełnosprawne.</p>	<p>działania ciągłe</p>

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 3.

wskaźnik	jednostka pomiaru	wartość wyjściowa (2020 r.)	wartość docelowa (2027 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	osoba	1 210	1 190	UG	raz w roku
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców gminy	%	20,9	18,8	UG	raz w roku
liczba osób w wieku powyżej 66 lat objętych wsparciem z pomocy społecznej	osoba	17	14	GOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	rodzina	24	19	GOPS	raz w roku
liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	osoba	1	1	GOPS	raz w roku
liczba osób z gminy przebywających w DPS	osoba	7	6	GOPS	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 3. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób	budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy,

sportowo-rekreacyjne.	Niepełnosprawnych, placówki ochrony zdrowia, pracodawcy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.
-----------------------	---	---

CEL STRATEGICZNY 4. DBAŁOŚĆ O ZDROWIE I TWORZENIE WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH ZDROWIU, POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO MIESZKAŃCÓW GMINY.

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia fizycznego i psychospołeczne go oraz zdrowego stylu życia.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej. 2. Promocja zdrowia, zdrowego stylu życia, prowadzenie profilaktyki zdrowotnej oraz realizowanie programów zdrowotnych. 3. Podejmowanie działań zmierzających do poszerzenia zakresu usług medycznych świadczonych na terenie gminy. 4. Zwiększenie oferty bezpłatnych badań profilaktycznych dla mieszkańców gminy. 5. Rozwój bazy rekreacyjnej i sportowej dostępnej dla mieszkańców. 	działania ciągłe
2. Poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego w gminie.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca z Policją, Prokuraturą i Sądem Rejonowym na rzecz przeciwdziałania przestępczości i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy. 2. Prowadzenie akcji informacyjnych, w tym w szczególności w środowisku seniorów, na temat zagrożeń przestępczością. 3. Podejmowanie inwestycji mających wpływ na poprawę bezpieczeństwa 	działania ciągłe

	<p>mieszkańców, w tym bezpieczeństwa na drodze.</p> <p>4. Rozwój systemu powiadamiania mieszkańców gminy o zagrożeniach z wykorzystaniem telefonii komórkowej i internetu.</p>	
<p>3. Zapewnienie bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych i w otoczeniu domowym uczniów.</p>	<p>1. Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa dzieci w drodze do i ze szkoły.</p> <p>2. Podejmowanie działań interwencyjnych i zapobiegawczych mających na celu eliminowanie zachowań o charakterze patologicznym w środowisku szkolnym.</p> <p>3. Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych na temat uzależnień, przemocy w rodzinie, przestępczości i jej negatywnych skutków.</p> <p>4. Uwrażliwianie rodziców i opiekunów uczniów na kwestie związane z prawidłowym i bezpiecznym zachowaniem się na terenie szkoły i w otoczeniu domowym.</p> <p>5. Integrowanie społeczności szkolnej, budowanie na terenie szkoły pozytywnych relacji uczniów z nauczycielami i rówieśnikami.</p>	<p>działania ciągłe</p>

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 4.

wskaźnik	jednostka pomiaru	wartość wyjściowa (2020 r.)	wartość docelowa (2027 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
przedsięwzięcia w zakresie promocji zdrowia, profilaktyki	działanie	6	8	UG, NGOs, placówki oświatowe,	raz w roku

zdrowotnej				placówki ochrony zdrowia	
przedsięwzięcia w zakresie aktywnego sposobu spędzania czasu wolnego	działanie	0 (z powodu pandemii)	14	UG, NGOs, placówki oświatowe, jednostki rekreacyjno-sportowe	
badania profilaktyczne mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej	badanie	201 osób – badania przesiewowe dzieci i młodzieży	197-osób badania przesiewowe dzieci i młodzieży 160- badania profilaktyczne mieszkańców.	UG, NGOs, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	raz w roku
przestępstwa i wykroczenia popełnione na terenie gminy, w tym z udziałem nieletnich	przestępstwo	32	31	Policja	raz w roku
liczba realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach	program	42	46	placówki oświatowe, PPP	raz w roku
liczba i wartość zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa publicznego i bezpieczeństwa na drodze	inwestycja	7 inwestycji na kwotę 526,735 zł	10 inwestycji na kwotę 7.000.000,00zł	UG	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 4. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne.	Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Straż Pożarna, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY 5. PODNOSZENIE EFEKTYWNOŚCI WSPARCIA, DOSKONALENIE KADR POMOCY SPOŁECZNEJ, WZMACNIANIE KAPITAŁU I DIALOGU SPOŁECZNEGO

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Wzmacnianie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości i efektywności świadczonych usług.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Doskonalenie kadr pomocy społecznej poprzez zapewnienie środków na szkolenia i inne formy doskonalenia zawodowego. 2. Zapewnienie właściwych warunków pracy umożliwiających sprawną i efektywną obsługę beneficjentów systemu pomocy społecznej. 3. Rozwój usług elektronicznych w obszarze wsparcia społecznego. 4. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej. 5. Realizowanie przy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi partnerami projektów służących aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, 	działania ciągłe

	<p>w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych.</p> <p>6. Rozwijanie współpracy różnych podmiotów w celu skuteczniejszego wsparcia osób uzależnionych oraz ich rodzin.</p> <p>7. Realizowanie zadań służących rozwiązywaniu problemów społecznych przy współpracy z jednostkami funkcjonującymi na terenie gminy</p>	
<p>2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego i rozwijanie dialogu społecznego.</p>	<p>1. Inicjowanie działań zmierzających do włączania się mieszkańców w życie społeczne gminy.</p> <p>2. Promowanie działalności organizacji pozarządowych oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.</p> <p>3. Podejmowanie inicjatyw mających na celu wzmacnianie dialogu władz samorządowych z mieszkańcami.</p> <p>4. Poszerzanie dostępu informacyjnego do planowanych przez samorząd zamierzeń o charakterze społecznym i gospodarczym.</p>	<p>działania ciągle</p>

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 5.

wskaźnik	jednostka pomiaru	wartość wyjściowa (2020 r.)	wartość docelowa (2027 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
liczba szkoleń i innych form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,	szkolenie	14	17	GOPS	raz w roku

liczba organizacji pozarządowych w gminie, w tym funkcjonujących w obszarze polityki społecznej	organizacja	15	17	UG, NGOs, GOPS	raz w roku
liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów podejmowanych w celu rozwiązywania problemów społecznych	przedsięwzięcie	12 – komisja alkoholowa	10 – komisja alkoholowa	UG, GOPS, ZI, GKRPA, NGOs	raz w roku
liczba spotkań przedstawicieli samorządu gminy z mieszkańcami.	spotkanie	brak ogólnych danych	10	UG, RM	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 5. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne.	Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Straż Pożarna, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

3. PROGNOZA ZMIAN

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych w strategii działań zostaną wykorzystane sformułowane powyżej wskaźniki realizacji celów. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań. Wdrożenie projektowanych działań zaplanowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych wypracowanych w niniejszym dokumencie powinno przyczynić się do osiągnięcia przedstawionych w poniższym zestawieniu zmian.

cel strategiczny	prognoza zmian
CEL STRATEGICZNY 1. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA – PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU, BEZROBOCIU I BEZDOMNOŚCI WŚRÓD MIESZKAŃCÓW GMINY.	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczenie zagrożeń mających wpływ na utrwalanie się zjawiska marginalizacji i wykluczenia społecznego, - poprawa sytuacji osób ubogich, - podniesienie kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenie ich szans na podjęcie zatrudnienia - zwiększenie liczby osób zaktywizowanych zawodowo, - zmniejszenie skali zjawiska tzw. dziedziczenia bezrobocia, - zmniejszenie liczby osób bezrobotnych, - eliminowanie zjawiska dyskryminacji ze względu na płeć na rynku pracy i w życiu społecznym, - zmniejszenie liczby beneficjentów pomocy społecznej
CEL STRATEGICZNY 2. PRACA NA RZECZ RODZINY, WSPOMAGANIE ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY, PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY W RODZINIE	<ul style="list-style-type: none"> - sprawnie funkcjonujący system wsparcia rodzin, dzieci i młodzieży, uprzedzający sytuacje kryzysowe i zapewniający różnorodne formy pomocy, m.in. w kształceniu i wszechstronnym rozwoju,

	<ul style="list-style-type: none"> - sprawny system profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie, - spadek liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, - podniesienie kompetencji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, - zwiększenie dostępności wsparcia dla rodzin, - podniesienie jakości kształcenia w placówkach oświatowych, - zwiększenie szans edukacyjnych dla dzieci mających problemy w nauce, - poszerzenie wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień, - zwiększenie dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych, - zmniejszenia skali przemocy w rodzinie,
<p>CEL STRATEGICZNY 3. WSPIERANIE I AKTYWIZACJA OSÓB STARSZYCH ORAZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym i zawodowym, - podniesienie atrakcyjności oferty w zakresie możliwości spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne, - zapobieganie wykluczeniu społecznemu cyfrowemu osób starszych i niepełnosprawnych, - zwiększenie udziału seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, - podniesienie jakości usług świadczonych osobom starszym i niepełnosprawnym,

	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa komfortu funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku, - pełniejsza integracja seniorów i osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.
<p>CEL STRATEGICZNY 4. DBAŁOŚĆ O ZDROWIE I TWORZENIE WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH ZDROWIU, POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO MIESZKAŃCÓW GMINY.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie liczby mieszkańców aktywnych fizycznie i stosujących się do zasad zdrowego trybu życia, - zmniejszenie zagrożenia przestępczością, - zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie placówek oświatowych, - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy,
<p>CEL STRATEGICZNY 5. PODNOSZENIE EFEKTYWNOŚCI WSPARCIA, DOSKONALENIE KADR POMOCY SPOŁECZNEJ, WZMACNIANIE KAPITAŁU I DIALOGU SPOŁECZNEGO</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie profesjonalizmu kadry pomocy społecznej, - podniesienie jakości świadczonych usług, - większa aktywność społeczna mieszkańców gminy, - wzrastająca liczba inicjatyw lokalnych.

4. RAMY FINANSOWE

Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 z późn. zm.) nakłada obligatoryjny wymóg określenia ram finansowych strategii. Każdy podmiot z terenu gminy będący realizatorem zadań w ramach strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji. Nie stanowią one jedynie części składowej budżetu gminy, ale są to także dotacje ze źródeł zewnętrznych pozyskiwanych samodzielnie przez realizatorów. Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w niniejszej strategii będą: budżet gminy; budżet państwa; środki Europejskiego Funduszu Społecznego, środki funduszy krajowych, środki organizacji pozarządowych.

W kolejnych latach wdrażania założeń strategii szacuje się, że wysokość kwot przeznaczonych na realizację tych zadań będzie nie niższa niż w roku 2020, przy założeniu, że wysokość przyznawanych dotacji na realizację zadań zleconych i własnych będzie co najmniej na tym samym poziomie. Trudność precyzyjnego określenia wysokości nakładów przeznaczonych na realizację strategii w poszczególnych latach wynika z wielu czynników. Kluczowe znaczenie ma tu horyzont czasowy strategii, a także wielość zadań i podmiotów realizujących działania określone w strategii.

Podstawowym źródłem finansowania działań wynikających z założeń programowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sułoszowa na lata 2021-2027 będą środki pochodzące z budżetu gminy w orientacyjnej wysokości odpowiadającej poziomowi wydatków w 2020 r.

Tabela 60. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sułoszowa na lata 2021-2027

rok	prognoza wydatków finansowych w zakresie polityki społecznej
2021	22.663.237,65 zł
2022	19.783.032,00 zł
2023	17.772.000,00 zł
2024	18.603.000,00 zł
2025	19.467.000,00 zł
2026	20.365.000,00 zł
2027	21.300.000,00 zł

Określone powyżej wartości mają charakter szacunkowy i będą w trakcie realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Sułoszowej

w latach 2021-2027 potwierdzone zapisami w wieloletnich prognozach finansowych oraz uchwałach budżetowych na kolejne lata.

Zakłada się, że wydatki na realizację celów strategicznych oscylować będą corocznie w granicach zbliżonych do wydatków planowanych na rok 2021. Szczegółowe wartości wydatków niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych corocznie podlegają zatwierdzeniu przez Radę Gminy Sułoszowa, w trybie przewidzianym dla uchwalania budżetu Gminy.

5. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE, EWALUACJA

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sułoszowa na lata 2021-2027 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wraz z jego Kierownikiem. Zespół monitorujący postęp wdrażania zapisów strategicznych, w którego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych i przedstawiał ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie Wójtowi i Radzie Gminy, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących, mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane w dokumencie wskaźniki realizacji celów. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji strategii, której ogólnym celem jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji strategii. Głównym zadaniem ewaluacji jest dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio ze strategią, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze lokalne.

6. ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ, ANALIZA RYZYKA

Zarządzanie strategiczne jest swoistym zbiorem procesów pozwalających odpowiednio szybko reagować na zmiany zachodzące w otoczeniu, a jednocześnie pozwala tworzyć i utrzymywać odpowiednie relacje pomiędzy założonymi celami strategicznymi i zasobami. W praktyce jest to zbiór wytycznych, którymi można posłużyć się przy podejmowaniu decyzji czy określonych działań w poszczególnych obszarach.

Spośród wielu różnych definicji mówiących o zarządzaniu strategicznym, można wyłonić pewne aspekty, które najczęściej określają czym właściwie ono jest. W szczególności jest to:

- horyzont planowania – czyli określenie długoterminowych kierunków działań, sięgających od kilku do kilkunastu lat;
- wątek celów – zbiór wartości, misja, a także cele strategiczne, za pomocą i w ramach których podejmowane są odpowiednie działania;
- przedmiot zarządzania – traktowany jako spójna całość, gdzie zarządzanie strategiczne integruje funkcje i procesy organizacyjne w jedną strategię, koordynującą jego działanie;
- podmiot zarządzania – grupa lub jednostka organizacyjna zajmująca się zarządzaniem strategicznym, tzw. wierzchołek strategiczny.

Przenosząc te aspekty zarządzania strategicznego na grunt strategii rozwiązywania problemów społecznych, należałoby postrzegać przedmiot zarządzania jako cały organizm gminy, nie tylko jej tkankę społeczną, natomiast w podmiocie zarządzania dostrzegać przede wszystkim samorząd gminy, jej jednostki organizacyjne, ale także partnerów. Doświadczenia zdobyte podczas wdrażania założeń strategii, dla której zakończył się okres programowania, z pewnością przyczynią się do efektywniejszej realizacji wytyczonych w niniejszym dokumencie celów i kierunków działań, niemniej należy dostrzec, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sułoszowa na lata 2021-2027 powstaje w drugim roku trwania pandemii koronawirusa.

Trudno na obecnym etapie oszacować skutki, jakie pandemia może spowodować, zarówno w sferze gospodarczej, jak i społecznej kraju, a co za tym idzie gminy Sułoszowa. Przyjęte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sułoszowa na lata 2021-2027 założenia przewidują w odniesieniu do:

- demografii – wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym;

- niepełnosprawności – wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami spowodowany m.in. powiększeniem się grupy najstarszych mieszkańców gminy;
- bezrobocia – spadek liczby osób bezrobotnych;
- pomocy społecznej – spadek liczby beneficjentów systemu pomocy społecznej w związku poprawą kondycji materialnej osób i rodzin zamieszkujących gminę;
- problemów uzależnień i przemocy w rodzinie – spadek liczby osób uzależnionych, stosujących przemoc i doświadczających przemocy.

Z punktu widzenia sytuacji, z jaką mamy obecnie do czynienia, należy się jednak liczyć w trzech wymienionych na końcu obszarach: bezrobocie, pomoc społeczna i kwestia problemów uzależnień z możliwymi odstępstwami od poczynionych założeń. W związku z tym należy baczniej monitorować zagrożenia dotyczące miejscowego rynku pracy oraz kwestii bezrobocia i w razie wystąpienia niekorzystnych tendencji dostosować odpowiednio strukturę i zasoby pomocy społecznej do zapobiegania możliwym niepożądanym skutkom, mającym destrukcyjny wpływ na jakość i kondycję życia mieszkańców gminy.

7. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sułoszowa na lata 2021-2027 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

1. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Sułoszowa;
2. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii;
3. Gminny Program Wspierania Rodziny;
4. Program współpracy Gminy Sułoszowa z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

W ramach strategii mogą być realizowane projekty, które odzwierciedlają potrzeby oraz zamierzenia gminy i jej mieszkańców. Ich realizacja jest niezwykle wskazana, ale należy zaznaczyć, iż możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

UWAGI KOŃCOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sułoszowa na lata 2021-2027 ma charakter otwarty i elastyczny. Oznacza to, że poszczególne jej elementy w trakcie realizacji mogą być modyfikowane, zmienione i dostosowane do sytuacji społecznej.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy

Diagram 1. Obszary analizy SWOT.....	74
--------------------------------------	----

Tabele

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”	4
Tabela 2. Profil respondentów ankiety „Równość szans kobiet i mężczyzn”	4
Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2018-2020	18
Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2018-2020	18
Tabela 5. Ruch migracyjny ludności w latach 2018-2020	19
Tabela 6. Infrastruktura techniczna w gminie w 2020 r.....	20
Tabela 7. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2018-2020	20
Tabela 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne	22
Tabela 9. Aktywność gospodarcza mieszkańców gminy w latach 2018-2020.....	22
Tabela 10. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2018-2020.....	23
Tabela 11. Placówki wychowania przedszkolnego w gminie w roku szkolnym 2020/2021	24
Tabela 12. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2020/2021	24
Tabela 13. Wykaz placówek systemu oświaty działających w gminie w roku szkolnym 2020/2021.....	24
Tabela 14. Placówki kultury w gminie w 2020 r	26
Tabela 15. Wykaz placówek kultury w 2020 r.....	26
Tabela 16. Zakłady opieki zdrowotnej, praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2020 r.....	27
Tabela 17. Wykaz zakładów opieki zdrowotnej, prywatnych praktyk i aptek w gminie w 2020 r.....	28
Tabela 18. Sport i rekreacja w 2020 r.....	29
Tabela 19. Baza noclegowa w gminie w 2020 r.....	31
Tabela 20. Przestępstwa odnotowane w gminie w latach 2018-2020	32
Tabela 21. Dozory prowadzone w gminie w latach 2018-2020	33
Tabela 22. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2020 r ...	34
Tabela 23. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2020 r...	34
Tabela 24. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2018-2020.....	35
Tabela 25. Środki finansowe pozyskane ze źródeł zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej (projekty, środki z budżetu UE) w latach 2018-2020	36
Tabela 26. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020	36
Tabela 27. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2020 r	37
Tabela 28. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020.....	37
Tabela 29. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2018-2020.....	39
Tabela 30. Asystenci rodziny w gminie w latach 2018-2020.....	40
Tabela 31. Skierowania i pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2018-2020.....	41
Tabela 32. Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2018-2020	41
Tabela 33. Świadczenia rodzinne w gminie w latach 2018-2020.....	41
Tabela 34. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2018-2020	42
Tabela 35. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2018-2020.....	44
Tabela 36. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2020 r	45
Tabela 37. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2018-2020	46
Tabela 38. Stan bezrobocia w gminie w latach 2018-2020.....	47
Tabela 39. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i w kraju w latach 2018-2020.....	47
Tabela 40. Bezrobotni w gminie na koniec 2020 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, wykształcenia i stażu pracy.....	47
Tabela 41. Bezrobotni w gminie na koniec 2020 r. według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy	49

Tabela 42. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2018-2020.....	51
Tabela 43. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2018-2020 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie	51
Tabela 44. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2018-2020.....	52
Tabela 45. Działalność GKRPA w latach 2018-2020 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie.....	52
Tabela 46. Działania podjęte w gminie przez GKRPA w latach 2018-2020 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie.....	52
Tabela 47. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie w latach 2018-2020	55
Tabela 48. Wykaz jednostek i grup wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, funkcjonujących na terenie gminy w 2020 r	56
Tabela 49. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2019/2020	58
Tabela 50. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach dzieci/uczniów w roku szkolnym 2019/2020.....	58
Tabela 51. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2018-2020.....	61
Tabela 52. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych w latach 2018-2020	61
Tabela 53. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020.....	62
Tabela 54. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2018-2020.....	63
Tabela 55. Dofinansowanie rehabilitacji przyznane mieszkańcom gminy w latach 2018-2020.....	63
Tabela 56. Wykaz organizacji pozarządowych w gminie w 2020 r.....	66
Tabela 57. Parafie rzymskokatolickie na terenie gminy	67
Tabela 58. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2018-2020	70
Tabela 59. Udział kobiet w liczbie bezrobotnych w gminie w latach 2018-2020.....	70
Tabela 60. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sułoszowa na lata 2021-2027	110

Wykresy

Wykres 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2018-2020	18
Wykres 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2018-2020	19
Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?	26
Wykres 4. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność oferty kulturalnej w gminie?	27
Wykres 5. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie ochrony zdrowia?	29
Wykres 6. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie sportu i rekreacji?	31
Wykres 7. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?.....	34
Wykres 8. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu?	38
Wykres 9. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?	50
Wykres 10. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom?	53
Wykres 11. Czy zna Pani/Pan przypadki przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?	53
Wykres 12. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?	54
Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych?.....	65
Wykres 14. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie?	68
Wykres 15. Jak Pani/Pan ocenia komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami?	69

Wykres 16. Jak Pani/Pan ocenia swój poziom zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy?..	69
Wykres 17. Kto jest wg Pani/Pana bardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć?	71
Wykres 18. Czy spotkała się Pani/ spotkał się Pan z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie lub o nich słyszała/ słyszał?.....	72
Wykres 19. Jaka Pani/Pana zdaniem może być skala problemu nierówności płci w gminie?	72